

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

МОЛОДИЙ КОМУНАР

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ (МДС)

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 49 (4128).

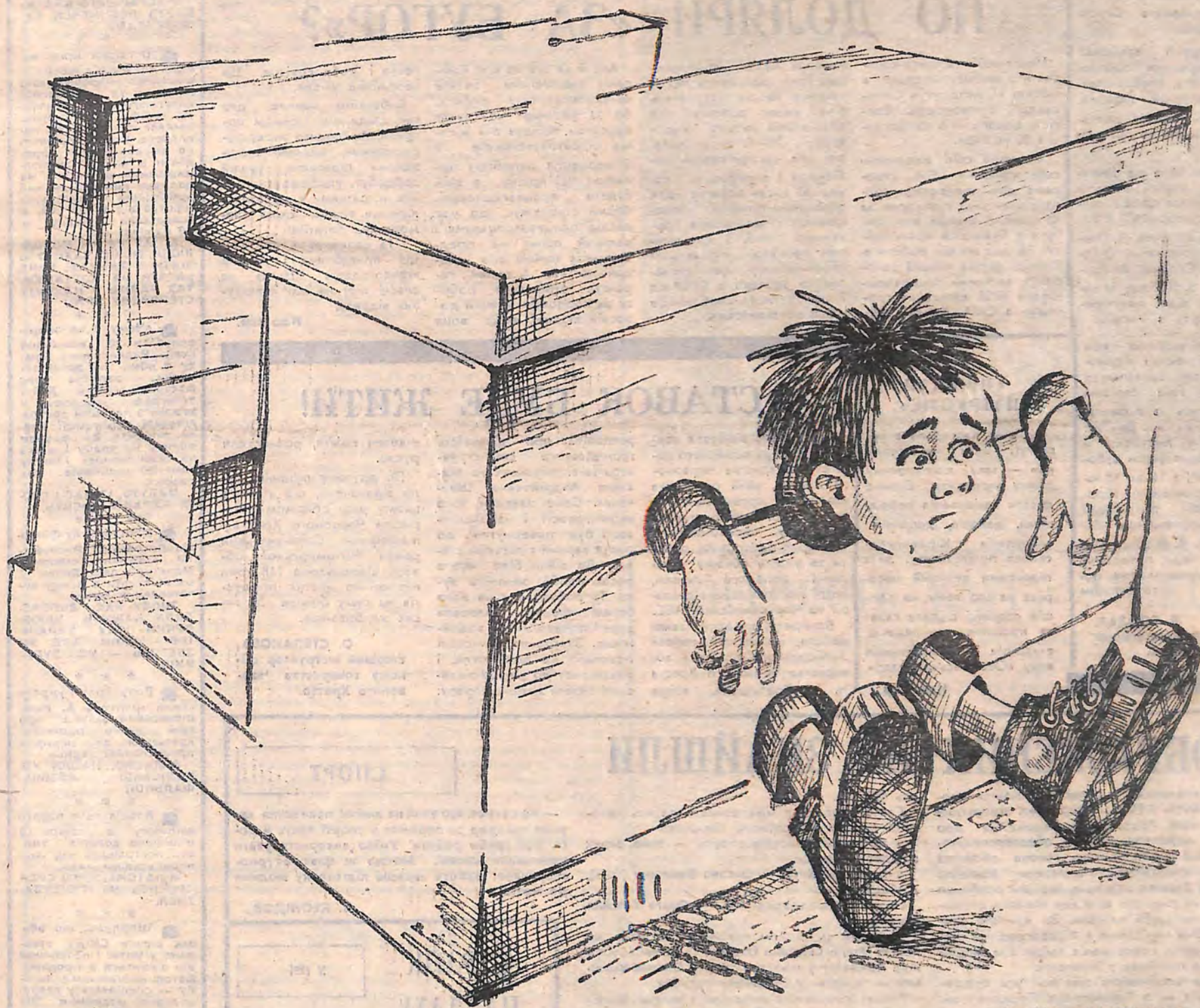
СУБОТА

24

ЛИСТОПАДА
1990 р.

Ціна 8 коп.

РЕФОРМА ШКОЛИ— ВЕЛІННЯ ЧАСУ!

Мал. С. МИКИТАСА.

МАТЕРІАЛИ

НА ВАШ СМАК

УСПІХ «ЧЕРВОНОЇ РУТИ» ПІДКАЗАВ ІДЕЮ ЗРОБИТИ ФЕСТИВАЛЬ ТРАДИЦІЙНИМ. УМОВИ РЕГІОНАЛЬНОГО КОНКУРСУ І МАТЕРІАЛИ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ РОК — 4, 8 СТОР.

«ДАЙ, ПОГАДАЮ!». БІЛЬШІСТЬ САХАЄТЬСЯ ПОДІБНИХ ПРОПОЗИЦІЙ СУМНІВНИХ ПРОРОЧИЦЬ ІЗ ВУЛИЦІ. А ЯКЩО ПОГОВОРИТИ ПРО ЦЕ СЕРІОЗНО!

(З ПЛАНІВ НАСТУПНИХ НОМЕРІВ).

«ВІТРИЛА»: ЗНОВУ ПРО ДЕПОЛІТИЗАЦІЮ ШКОЛИ; МІСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС; «ЩО Я ЦІНЮ В ЛЮДЯХ?» (АНКЕТА) — 6—7 СТОР.

ДЛЯ КНИГИ ПРО ТАРКОВСЬКИХ

Протягом чотирьох днів гостю Кіровоград була М. А. Тарковська, дочка талановитого поета-земляка, лауреата Державної премії в галузі літератури (померла) Арсенія Олександровича Тарковського. За професією вона

філолог, спеціалізується в лексикографії російсько-французьких словників. Мета приїзду Марини Арсенівни — зібрати побільше матеріалів (спогадів, архівних даних) стосовно сім'ї Тарковських для майбутньої книги. Для цього вона зустрілася із І. М. Бошняком, котра з юнацьких років знала її

батька, побувала на хуторі Надія, де посадила свій дубок, працювала в обласному держархіві, зустрічалася в бібліотеці ім. Крупської з шанувальниками творчості Арсенія Олександровича та Андрія Арсенійовича Тарковських.

Наш кор.

Демократи, обізвіться!

НОВІ ПАРТІЇ

Минулого тижня, 16 листопада, в місті створено осередок Демократичної партії України. До нього увійшли лікарі, журналісти, робітники, письменники, представники технічної інтелігенції. Головою первинної організації обрано журналіста Сергія Запорожана.

Обговорено маніфест ДемПУ, проекти програми й статуту, опубліковані в «Літературній Україні», вносились певні доповнення й зміни до проектів документів.

Установчий з'їзд Демократичної партії України має відбутися серед грудня. Ініціаторами створення партії були Д. Павличко, С. Головатий, О. Гудима, Л. Скорик, В. Яворівський, В. Кобзар та інші відомі діячі демократичного руху в Україні.

Ми запрошуємо всіх активних і чесних кіровоградців, які цікавляться політикою, при бажанні ознайомитись із проектами документів ДемПУ. Чекаємо у листопаді й грудні щодня (крім суботи й неділі), з 16 до 18 години в приміщенні Кіровоградської організації Спілки письменників України (вул. К. Маркса, 31а, другий поверх, праворуч). У ці ж години можна подзвонити телефоном 4-29-04.

В. БОНДАР,
член Демократичної партії України.

«ВИРУЧКА ЧИ ЖИТТЯ»

Ну дочекалися! Вже і в нас все, як «у них». І в нас у кав'ярні лунають постріли, свистять кулі. Жити стало веселіше.

Відвідувачі кафе «Надія», що розташувалося на розі вулиць Карла Маркса і Шевченка обласного центру, надовго запам'ятають вечір минулої неділі. Десь після 17-ї години до кафе зайшло двоє. По діловому роздивилися навкруг, один залишився біля входу, інший підійшов до стойки бармена, наставив зброю: «Ви-

ручку чи життя»... Не треба пояснювати стан молодої жінки, яка опинилася перед такою дилемою. Але першого разу у грабіжників нічого не вийшло. Налякавши відвідувачів пострілами, вони зникли. Коли через деякий час прибула викликана кимось міліція, в кафе все було спокійно. Правоохоронцям нічого не залишалося, як піти геть. А за годину неспрошені гості повернулися знову. Тільки було їх не двоє, а вже четверо. У руках, крім дрібнокаліберної зброї, — саморобні обрі-

КРИМІНАЛЬНА ХРОНІКА

зи, балончики із слезоточивим газом. У кафе засвітили кулі. Почалася бійка. Бармен встиг сховатися у підсобне приміщення, але далі тікати було нікуди. Жителі будинку, в якому знаходиться кафе, довго воювали з його працівниками, поки нарешті таки зачинили «чорний хід». На щастя, невдовзі з'явилася міліція. Грабіжників затримали. Зарез ведеться слідство.

Наш кор.

м. Кіровоград.

ПО ДОЛЯРИ «ЗА БУГОР»?

Незвичайні бланки-контракти з'явилися недавно в кіосках «Союздруку» Олександрії, Кіровограда... Вартість одного — 5 карбованців 50 копійок.

Єдина в світі американська компанія I.E.A., створена для працевлаштування радянських громадян за кордоном, знайде вам роботу у будь-якій країні світу! За два місяці роботи в Польщі фірма уклала контракти, за якими працевлаштовано 4658 польських громадян в США, Канаді, Ні-

мечині, Бельгії, Нідерландах. Їхня зарплата в перерахунку на рік становить 8—24 тисячі доларів для працівників низької кваліфікації, 20—40 тисяч доларів для кваліфікованих робітників і службовців, понад 30 тисяч доларів для інженерно-технічних працівників і працівників розумової праці. З урахуванням реальної купівельної спроможності це рівнозначно зарплаті в СРСР від 7 до 30 тисяч карбованців і більше щомісяця!

Але й це ще не все. Компанія зацікавлена знайти високооплачувану роботу, бо за умовою контракту протягом перших 6-и місяців відраховуватимете їй 5 процентів заробітку валютною тією країною, в якій будете працевлаштовані. Фірма стверджує, що має досвід працевлаштування і великий попит на представників майже всіх спеціальностей. А також гарантує отримання роботи за кордоном кожній дорослій людині, якщо вона

чесна і добросовісна. Це невідмінна умова.

Вибачайте, панове, але такі люди нам і самим потрібні. Чи будемо знову українськими мізками і мозолями піднімати чужий добробут, удобрювати своїми нітратами і радіонуклідними тілами поля за морських багатіїв?

Та «доларова» пропозиція приваблива, і чимало кіровоградців (бачив на власні очі) на неї «клюнули» відразу.

Наш кор.

«ПРОЩАЙ, ПАТРКОМЕ»

«Ніяких парткомів в інституті бути не повинно» — таку категоричну думку висловили більше десяти завідувачів кафедр, деканів, доцентів викладачів Кіровоградського педінституту. За їх підписами великий матеріал на цю тему на першій сторінці подала газета колективу викладачів, студентів і співробітників вузу «Освітнянський гарт».

Наш кор.

СТАВОК БУДЕ ЖИТИ!

Нещодавно відбувся черговий пленум обласного комітету товариства Червоного Хреста, який розглянув завдання організації та активу цього товариства по дальшому вдосконаленню санітарно-оздоровчої роботи та участь обкому у наданні допомоги людям, котрі постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС. Конкретні випадки такої роботи наводила голова Устинівського райкому товариства Червоного Хреста Н. А. Третьякова, котра

розповіла про діяльність громадського санінструктора із с. Інгульського Михайла Андрійовича Шевченка. Саме завдяки його небайдужості і наполегливості був повернутий до життя гарний сільський ставок. До війни біля нього росли верби, зеленіли луки. Та побудували на його березі ферму, розорали луки і почало міліти водоймище. Звертання в місцеві інстанції не допомогли, і тільки лист до республіканської газети зрушив справу:

вивезли сміття, розчистили русло.

По другому питанню було відзначено, що тільки в цьому році обкомом товариства Червоного Хреста у підшефний Емільчинський район Житомирської області відправлено 118 тонн екологічно чистих продуктів на суму більше 50 тисяч карбованців.

О. СТЕПАНОВА,
старший інструктор обкому товариства Червоного Хреста.

ОБРАЖЕНИХ НЕ ЗНАЙШЛИ

14—17 листопада в обласному центрі пройшла першість СРСР зі спортивної гімнастики серед молоді. Розповідаючи враження про змагання, директор ДЮСШ обласпорткомітету, головний суддя змагань, голова обласної федерації спортивної гімнастики Михайло Йосипович Гасман зазначив, що він особливо задоволений тим, що всім без винятку сподобалася організація змагань. За думкою спеціалістів, 21-й чемпіонат у Кіровограді за рівнем підготовки спортсменів також був вищий за 20-й, що пройшов у Чимкенті.

Ще одна особливість змагань: уся суддівська колегія — з Кіровограда. Першим заступником головного судді був Євген Євгенович Яшук — перший тренер Олеси Дудник. Заслугує високої оцінки й робота другого заступника — Олега Яровинського.

Нетрадиційним було відкриття змагань. Воно пройшло не у гімнастичному залі, а у БК ім. Компаніїця. Перед численними гостями виступив дитячий танцювальний ансамбль «Ятранчик», немовби поєднуючи спортивну майстерність із красою мистецтва.

Хоча офіційно були запрошені 132 спортсмени, насправді у змаганнях їх було близько 170.

Спортивні товариства ВДФСТ, Радянської Армії, «Динамо» та «Трудові резерви» виставили 15 команд.

Спортивні розряди були підтверджені всіма учасниками.

У командній першості серед дівчат місця розподілились так:

- I — перша команда ВДФСТ (402,22 бала);
- II — друга команда «Динамо» (397,19);
- III — перша команда Радянської Армії (396,64);
- IV — перша команда ДСІ «Трудові резер-

ви» (396,52).

Свою спортивну майстерність досить непогано показали українські гімнастки: у програмі майстрів спорту — Інна Волик з Одеси, 5 місце, у програмі КМС — Оксана Книжник (Київ), 4 місце, серед першорозрядників — Ольга Галайко (Львів).

У фіналі чемпіоном країни по вправах на колоді стала Світлана Гладких («Динамо», Харків). Кандидат у майстри спорту Оксана Книжник — чемпіон у опорному стрибку.

Високі результати показали і юнаки України. Дніпропетровець Олександр Петлюк одержав срібну медаль по програмі кандидатів у майстри спорту. Він виграв у двох приладах: кінч та кільця. Євген Жеребчевський (Донецьк) — чемпіон серед першорозрядників з результатом 114,85 (норма першого розряду — 102 бали).

А тепер про команду першість серед юнаків:

- I — перша команда ДСІ «Динамо» (594,94),
 - II — перша ВДФСТ (594),
 - III — друга команда профспілок (592,7).
- Результати непогані, так що будемо вважати ці змагання непоганою репетицією перед Х спартакіадою України, яка відбудеться у травні в Кіровограді.

На жаль, гімнасти нашого міста займають лише середні щаблі турнірної таблиці. Та не варто дуже засмучуватися, бо це, можливо, пов'язано з тим, що їхні тренери були зайняті підготовкою та проведенням змагань. Будемо чекати вищих результатів наступного року.

Наприкінці розмови я запитав Михайла Йосиповича, у чому він бачить перспективи масового розвитку спорту.

СПОРТ

— Не секрет, що ухил на високі показники зради нагород та перемог у спорті панує й досі. Що треба робити? Уміло використовувати економічні важелі. Метою ж фізкультурно-спортивної роботи вважаю підготовку людини до життя.

Т. ЛЕОНІДОВ.

СТРАЙК НА ДАХУ

У №1

Застрайкувала дільниця РБУ-1 МЖК війни-інтернаціоналістів тресту «Облрембуд». Будівництво було розраховане на 15 місяців, а триває вже третій рік. Іде зима, а хлопцям вкрай потрібні плити на дах, стовпні виробни, дерево. Якщо вони не одержать те, що вимагають, то взимку працювати не зможуть, якщо ж матимуть — строки здачі можна наблизити. На дах будинку, де збиралися хлопці, прийшли заступник управліяного трестом М. К. Цертія та заступник голови міськвиконкому В. Я. Беленюк.

— Було рішення міськвиконкому, щоб підприємства, де раніше працювали хлопці, забезпечували будову матеріалами, але ніхто цього не робить, — каже М. К. Цертія. — А ми теж не завжди в силах дати потрібне.

— Нам постійно накутуть: нема того й того, а коли на жовтневі свята треба було фарбувати опорожню, що в центрі міста, — розповідає робітник М. М. Попович, — то одразу зникла машина, щоб привезти фарбу і щітки. А я ми треба гвіздки, скажімо, машину знайти не можуть.

Члени МЖК вирішили твердо — будуть страйкувати, поки не одержать потрібні матеріали.

м. Кіровоград.

Наш кор.

СВІТ ДОВКОЛА

Минулої неділі у Києві в Софійському соборі відбулася інтронізація (урочисте зведення на престол) Патріарха Української Автокефальної Православної Церкви Мстислава.

НАРЕШТІ, ЗНОВУ МАЄМО ПРЕСТОЛ І СВОГО НЕЗАЛЕЖНОГО ПАТРІАРХА.

* * *

У Парижі відкрився щорічний Осінній Салон — одна з найбільших і найпрестижніших виставок образотворчого мистецтва Європи. Поряд з полотнами й скульптурами сучасних французьких художників у рамках Салону експонуються роботи 13-и майстрів живопису України. Виставка влаштована зусиллями паризької галереї «Слава», господаркою якої — Ярослава Генієн. До речі, кореспондент «Известий» Ю. Коваленко свою замітку про відкриття Салону чомусь назвав «Русские художники в Париже».

У «СТАРШОГО БРАТА» ВАРТО ПОВЧИТИСЯ САМОРЕКЛАМИ.

* * *

Останній крик модної Москви — військова уніформа. Її москвичі та москвички намагаються на себе чоботи, галіфе, гімнастерки, шинелі та паляхи неспроста. Все це порівняно дешево можна придбати в нашій замітаєризованій державі. На чорному ринку захисний армійський комбінезон коштує від 40 до 100, а солдатовська вушанка — 40 карбованців.

А ЗАВТРА ЦІ МОЛОДІ ЛЮДИ, МОНЕ, ЗАХОЧУТЬ ЖИТИ У ТАНАХ, ЯКИХ БАГАТО НА ПОСТАМЕНТАХ НАВІТЬ У НАШОМУ СТЕПОВОМУ КРАЇ!

* * *

Чому б не запропонувати 20 мільйонів овець Радянському Союзу в обмін на деякі товари? — запитує уряд Австралії газета «Дейлі телеграф міррор» у зв'язі з планами австралійської корпорації ввезти зниклих за браком попиту на воєну і м'ясо на зовнішньому ринку саме 20 мільйонів цих тварин.

МАБУТЬ, ІЗ НАС І СВОЇХ БАРАНИВ ДОСІТЬ.

* * *

Міністерству фінансів Литовської Республіки доручено створити Монетний двір Литви і організувати в ньому виготовлення монет.

ЗНОВУ НАС ВИПЕРЕДИЛИ. КАЖУТЬ, УЛЮБЛЕННЯ ПТАХ УКРАЇНЦІВ — СЛОН. АЛЕ ЯК ЗЛІТЕТИ — НЕ ЗУПИНИТИ.

* * *

Популярний український цілитель А. Кашпирівський заявив про свій намір прийняти хрещення за обрядом православної церкви. ГАДАЄМО, НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ?

* * *

Японія хоче надати допомогу в розмірі 15 мільйонів доларів тим, хто постраждав від чорнобильського лиха.

МІНАТОМЕРНЕГО СРСР ПРОСЯТЬ НЕ ТУРБУВАТИСЯ.

* * *

Шампунь, що вбиває вірус СНІДу, створено у Китаї і незабаром він з'явиться в продажу. Автор унікального засобу — спеціаліст у галузі народної медицини Ніе Сунчжун. В основі шампуню — лише лікувальні трави. Вірус СНІДу не витримує й трьох хвилин контакту з шампунем, а гонорея гине протягом однієї хвилини.

НАМ БИ ТАКИЙ ШАМПУНЬ ПРОТИ РІДНОЇ КОМАНДНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СИСТЕМИ...

* * *

Іранський селянин Башир Хедмат згорсто поведівся зі своєю худобою. Вона мовчки зносила його знущання. Терпів увіврався, коли Башир перервав ставний акт віслюка, аби продовжити оранку. Розгнівана тварина минулася на свого господаря, перекусила йому горлянку і селянин відразу помер.

ОТ ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ СЕКСУАЛЬНА НЕОСВІЧЕНОСТІ.

[За матеріалами преси].

ЩЕ ОДНЕ ТУМ

Відбулися установчі збори міської організації товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка. В області функціонує ТУМ, але проблеми впровадження Закону про мови в УРСР та стан мовної культури в місті вимагають додаткових зусиль. Отож голова обласної організації доктор філологічних наук Г. Ключен звернувся до присутніх із питанням, чи треба нам сьогодні міське ТУМ? Збори відповіли схвально.

На зборах було висловлено тривогу за сьогодиншній стан української мовної культури в місті. Йшлося також про форми й методи роботи Товариства на найближчий час. Виступили декан факультету української мови і літератури педінституту Л. Куценко, викладач будівельного технікуму А. Кузнецов, депутат міської Ради Ю. Ямко, журналіст Б. Куманський, консультант міському партії А. Кузьменко, голова осередку ТУМу ВО «Радій» В. Волдинер, інші.

Головою бюро міської організації ТУМу обрано доцента педінституту Ю. Круца.

Наш кор.

Під крило «патрона»

Редакція гособласівської районки «Комуністична праця» недавно змінила свою адресу. Ні, вона не пішла в підпілля. Навпаки, на першій сторінці «довела до відома» своїх читачів, що справила новосілля в... приміщенні райкому КПУ. Після скорочення партійного апарату там звільнилося кілька кімнат, куди й запропонували перейти журналістам. Колектив зважив усі «за» і «проти» і прийняв пропозицію. У результаті поліпшилися умови праці журналістів, значно скоротилися витрати на утримання приміщення редакції.

Тепер чотириповерховий будинок № 48 по вулиці Леніна нагадує казковий «теремок». Крім редакції та райкому КПУ там знаходяться товариство «Знання», кабінет політосвіти та бібліотека райкому партії, райвиконком, президія районної Ради, районний комітет народного контролю, товариство книголюбів, райфінідділ та податкова інспекція.

Наш кор.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ХАСИДІВ

Ця розповідь здається неймовірною. Мекка, Медіна, Єрусалим, Бенарес, Ченстохова — у всесвітньовідомий ряд центрів масового релігійного паломництва, виявляється, стало й місто, розташоване зовсім недалеко від нас...

Немає пророків лише в своїй Вітчизні. А для хасидів — представників однієї із найбільших соціальних і духовних течій іудейського руху, місто Умань — святе. Ніколи б не подумав, відправляючись на екскурсію до Софіївського знаменитого дендропарку князя Потоцького, що зустріну на вулицях Умані тисячі дивно зодягнених людей, котрі приїхали зустрічати свій вересневий Новий рік на могилу цадика (тобто благочестивого) Нахмана, равина із Брєслава. Виявляється, що в місті, неподалік від базару, на подвір'ї одного із приватних будинків знаходиться могила єврейського мудреця. Нахман був правнуком равина Ізраїлю, засновника хасидського руху. Народився він у м. Межибож 1772 року. Став учителем хасидів, майстром і розповідачем. Під час свого життя залучив до руху багато відданих учню послідовників, які вважали його першоджерелом їх духовного керівництва в пошуках Бога. Нахман хворів туберкульозом. В 1810 році переїхав із м. Ладижин до Умані і через кілька місяців помер. На той час йому було лише 38 років. Вплив Нахмана навіть після його смерті продовжує бути сильним. Його ідеї вивчаються, поширюються. Із далеких біблейських часів відвідування могил мудреців є стародавнім звичаєм. Особливо ця традиція важлива для послідовників Нахмана. Причина в тому, що на його місце ніхто не був обраний. Замість того, щоб призначити нового керівника, його послідовники продовжують звертатись до спадщини Нахмана. А оскільки його послідовники знаходяться буквально в усіх частинах світу, то ввійшло в звичку зустрічатись на єврейський Новий рік в місті Умані, де поновлюються зобов'язання шукати зміст життя у великій поазі і любові всього людства.

Раніше іудей із-за кордону до Умані добирались напівлегально. Брали туристичні путівки до Москви, Києва чи Львова. А потім змінювали вбрання і на приватних машинах відлучались від своїх груп на певний час, щоб помолитись на могилі. Та вже другий рік підряд хасиди приїждять до Умані відкрито. У чорному вбранні, схожому на одяг середньовічних подорожуючих ченців. Із дивними зачісками — напівгоголеними головами і заплетеними косичками. Цієї осені їх приїхало на українську землю понад півтори тисячі чоловік. Із Ізраїлю, Канади, Франції, США, ФРН та багатьох інших країн світу. Разом із дорослими хасидами приїхало 100 хлопчиків-підлітків, щоб у єврейську новорічну ніч посвятитись у хасиди. Не було серед них тільки жінок. Протягом усіх п'яти діб, що перебули в місті, вони майже весь час знаходились на могилі Нахмана. Молились. Співали релігійні пісні. Танцювали. В саму новорічну ніч перводились в таке ж саме хасидське вбрання, але білого кольору. Потім багато жителів і гостей міста (біля місць проживання перебули багато машин із черкаськими, кіровоградськими та вінницькими номерами) пройшли до подвір'я. Велась через перекладачів цікава, дружнелюбна розмова. Хасиди розповідали про свої погляди, життя у своїх країнах. Під кінець зустрічі, за стародавнім звичаєм, почали роздавати невеликі подарунки уманчанам і гостям. І тут я був прикро вражений, коли побачив, як велика юрба співвітчизників простягала сотні рук до хасидів і на різні голоси вигукувала: «Дай!». Дехто просив кілька разів. Одна гарно зодягнена молода жінка, тримаючи в руках кілька пакунків-подарунків із жувальною гумкою, навіть підбігла до роздавача впритул і просила віддати їй «хоча б півторби».

Що ж має Умань од відвідин хасидів? «І багато клопоту та незручностей для жителів міста, і багато валют», — так відповів мені другий секретар Уманського РК ЛКСМУ (МДС) Олександр Кабанов. — В минулому році побувало в Умані 1,5 тисячі паломників. За прийом і послуги представниками хасидів було передано медичне обладнання на суму близько 60 тисяч доларів. У цьому ж році палігріми передадуть медичного і виробничого обладнання вже на 200 тисяч доларів. Крім того, у планах — будівництво великого комфортабельного готелю. Перебування великої кількості паломників із своїми специфічними обрядами дещо змінює звичний ритм міста, створює певні труднощі. Але всім нам потрібно чуїно ставитися до духовних запитів віруючих, зважати на те, що вони приїхали за тисячі кілометрів, створити хоча б елементарні умови для їх перебування».

А. ВОЙНИЙ,

вчитель історії Кіровоградської СШ № 15.

ДУХ ВЕЧІРНІЙ...

Більше тридцяти графічних робіт представлено на виставці художників Ю. Гончаренка та А. Надеждіна, яка відкрилася у художньому салоні обласного центру. Роботи Ю. Гончаренка «Дух вечірній»,

«Жовта троянда», «Любий», А. Надеждіна «Ніч над Дніпром», «За парканом» та інші твори кіровоградських митців безперечно зацікавляють глядачів.

В. ГРИШИН.

КАЗИНО? У НАС? ДАВНО!

Спільне радянсько-шведсько-західнонімецьке підприємство «Ретур» дає шанс бажаючим виграти 20 тисяч карбованців на ігрових автоматах фірми «Черрі», що розмістилися у фоні готелю «Київ» і працюють з 11-ї до 23 години щодня. Спокисливо?

Фото В. ГРИБА.

ПЕРШІСТЬ КЛУБУ АТЛЕТІВ

У приміщенні заводу «Червона зірка» пройшла відкрита першість спортивного клубу «Зірка» з атлетичної гімнастики (силове триборство). У змаганнях брали участь чотири клуби — «Зірка», «Тепловик», «Гідросила», «Атлант».

Відмінно виступили спортсмени СК «Зірка», вихованці тренера В. Г. Жукова. Загалом з восьми вагових категорій, вони тримали першість у семи.

Олександр Попок, слюсар заводу «Червона зірка», та учень СШ № 29 Сергій Костенко виконали нормативи і спортивного розряду, а робітник будівельно-монтаж-

ного управління Олександр Слатеньков не тільки показав результат майстра спорту СРСР, але й перевищив останній рекорд СРСР з тяги — 290,5 кг (у категорії до 75 кг).

У своїх вагових категоріях переможцями стали:

56 кг — О. Долінчук
60 кг — В. Арсеньєв
67,5 кг — О. Нестеренко
75 кг — О. Слатеньков
82,5 кг — С. Мелікбеґєян
90 кг — О. Попок
100 кг — В. Жуков
110 кг — П. Бєгалов.

Наш кор.

«РЯТУЙТЕ УКРАЇНУ, ХЛОПЦІ!»

Деякі матеріали Других всеукраїнських зборів Руху вже опубліковані. І все ж документи не передають самої атмосфери зборів, настроїв, боротьби думок.

Багато хто сприймав збори як свято. Відкриття їх справді було святоком. Вітальне слово мав патріарх УАПЦ Мстислав. Прозвучала молитва.

Дуже багато було гостей із-за кордону. На другий чи на третій день хтось навіть кинув репліку: «Можє, досить вітань!». І все ж перемогла думка: виступи гостей — це теж важлива робота, яка може відіграти позитивну роль у майбутньому розвитку Української держави. Виступи гостей з усіх куточків світу зводились до побажань успішної роботи на благо України, підтримки ідей Руху.

Яків Суслєнський, голова товариства українсько-ізраїльських зв'язків (Ізраїль) явно зловживав регламентом, але зал зустрічав його виступ схвально. Прорічуту дотепного виступаючого: «Є дві мови, якими не можна говорити про серйозні речі, — це українська та ідіш». «Перша жінка у мене була росіянка. Це данина інтернаціоналізмові. Друга — єврейка. Це данина націоналізмові. Відчуваю борг перед українським народом, з яким я поріднився душею, але не тілом». «Кажуть, що суспільство пройшло п'ять фаз розвитку. Ми їх маємо всі разом. Партійна номенклатура живе при комунізмі, бюрократичний прошарок — при соціалізмі, спекулянти, мафія — при капіталізмі, трудівники і селяни — кріпаки, зеки — раби».

Оплесками сприйняли також делегати зборів слова Богдана Фугея, голови осередку прихильників Руху у Вашингтоні, федерального судді американського уряду: «Це суд, куди громадянин може подати позов на свій уряд. Бажаю вам мати такий суд».

Крім вітань, збори Руху заслухали ряд співдоповідей та доповідь голови Руху І. Драча (вона опублікована в газетах «Літературна Україна» та «Культура і життя»). Більшість співдоповідей носили конструктивний характер.

На жаль, не одержала розвитку у виступах співдоповідь з економічних питань кандидата економічних наук Олександра Савченка. А він наводив вражаючі цифри: сьогодні ми витрачаємо на утримання союзнної армії 15—20 млрд. карбованців на рік. Якби ми мали національну найману армію (як, наприклад, у ФРН), то витрачали б 2—3 мільярди. Щороку Україна витрачає на житлове будівництво 5 млрд. карбованців...

Виступи з місць не завжди були конструктивними. Багато хто, не рахуючись із регламентом, намагався продемонструвати свою особистість, зал у таких випадках був проти, але мітингова хвиля нема-нема та й піднімалась. Не відзначався особливою виваженістю і виступ представника кіровоградської делегації. А от із Луганська, Івано-Франківська, Криму виступи були цікавими, з діловими пропозиціями. Взагалі, виступів з

областей треба було, мабуть, передбачити більше, еко-ротивиши кількість співдоповідей.

Було внесено зміни в Програму і Статут. Прийнято колективне членство. Що це означає? Ми говоримо про майбутні вибори до Рад на багатопартійній основі. Партій сьогодні вже дуже багато. Тільки в Кіровограді їх п'ять. Люди до самого слова «партія» ставляться переважно негативно. Тож партії демократичного спрямування можуть об'єднатись під егідою Руху в єдиний блок «Демократична Україна».

Випали з назви Руху слова «за перебудову».

Дуже багато було моментів, коли після виступу відомої людини або після особливо закличних слів зал аплодував стоячи. Багато хто зауважував, що це несправедливо. На це народний депутат УРСР В. Яворіський, який головував на той момент, сказав:

— Я підтримую ту думку, що часте вставання непотрібне. І я заздрю тій людині, яка може всидіти, коли хочеться встати.

Представник делегації Криму виступ свій закінчив такими словами:

— У мене є три сини. Одному — тридцять, другому — двадцять шість, найменшому — одинадцять. Всі вони активні учасники Руху. Менший син, коли я їхав до Києва, дуже просився зі мною. «Я, тату, знаю, що таке Рух. Це — рятує Україну, хлопці!».

Київ — Кіровоград.

С. ОРЕЛ.

ЩОДО ПОЛІТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ

Зміни, що відбуваються в радянському суспільстві, процес політизації самодіяльних об'єднань, рухів, соціально-політична активність юнаків і дівчат зумовили пошук комітетами комсомолу області нових підходів щодо посилення свого ідейного впливу. Головним чином відбувається робота по втіленню діалогових, активних форм і методів роботи з молоддю, підвищення оперативності політичного інформування.

Підсумки роботи комітетів комсомолу області по організації політичної пропаганди за останній рік підтвердили ще раз ту просту істину, що соціалістична свідомість не може бути сформована тільки зусиллями пропагандиста, книгою, лекцією, заняттям.

Враховуючи плюралізм інтересів і запитів молоді, комітети комсомолу, області апробують дискусійно-політичні форми політичної пропаганди.

Пріоритет віддається дискусійним політклубам для різних категорій молоді.

Життя підтверджує необхідність ведення політичної пропаганди через її активні форми. Зокрема, коли йшла кампанія по виборах народних депутатів Української РСР, місцевих Рад на базі дискусійних політклубів були створені клуби виборців.

Нині, коли наша країна готується вступити в ринкові відносини, підвищується актуальність роботи дискусійних політклубів, вироблення на них конкретних позицій по захисту інтересів молоді, особливо юнаків і дівчат, які навчаються. Багато проблем перед нами поставило виконання рішення Ради Міністрів Української РСР про введення на території республіки купонів.

У співдружності з правлінням обласної організації товариства «Знання» здійснюється тематична демонстрація відеофіль-

мів разом із скороченням циклом публічних лекцій «Відео у сфері дозвілля». Лекції, що читаються, дають можливість у популярній формі отримати додаткову інформацію до відеофільмів, пояснюють прийоми і методи маніпулятивної пропаганди західного кінематографа і його психологічний вплив на масового глядача.

У кількох районах області залишаються школи комсомольського політнавчання (донедавна це була найпоширеніша форма в комсомольській політосвіті). Якщо виходити з конкретних умов, що склалися на місцях, то в компетенції кожного комітету комсомолу визначати форму проведення політнавчання. Звичайно, головним принципом залишається добровільність.

У нинішніх політичних умовах найбільш характерними виявилися спільні партійно-комсомольські школи політнавчання. І це не випадково, адже комсомол стоїть на ідейно

близьких позиціях із Комуністичною партією. «Наша Спілка для досягнення своїх цілей буде взаємини із Комуністичною партією на принципах політичного партнерства, повної організаційної самостійності, взаємної поваги і товариського довіря», — підкреслюється в Програмі ЛКСМ України (МДС).

В умовах становлення багатопартійності, появи нових політичних молодіжних організацій (рухів) перед комітетами комсомолу постає завдання посилення теоретичної підготовки комсомольських кадрів і самих комсомольців. У цьому зв'язку хопешу послугу надають центральний лекторій товариства «Знання», де комсомольські кадри слухають цикл лекцій «Відео у сфері дозвілля», обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Бойченка.

У відповідності з новим Статутом ЛКСМУ (МДС) з'явилася можливість створення первинних комсо-

мольських організацій на базі політклубів, тобто перехід їхньої діяльності на клубні форми роботи.

Досвід організації обкомом комсомолу політичної пропаганди в нових умовах при зниженні ступеня довіри молоді до нього дозволяє зробити такі висновки:

1. Людей, особливо молодих, все більше буде хвилювати питання: звідки ми, які були наші предки, хто вони, славі сини українського народу, і т. п. Незнання історії України, особливо дореволюційного періоду, переважною більшістю населення дозволяє різноманітним політичним силам республіки, області застосовувати в політичній діяльності історичні факти у власній інтерпретації. Кожна з них намагається знайти в минулому, у вітчизняній історії підтвердження своїм ідеям. Тому вивчення історії рідного краю — пріоритетний напрямок у нашій роботі на найближчий час.

2. Тільки участь молоді в реальній соціально-політичній, екологічній та іншій діяльності породжує у неї інтерес до політичних знань, політичної інформації; звідси недопустиме ніяке неприродне «привнесення» їх у молодіжне середовище.

3. В основі роботи комітетів комсомолу області по проведенню політичної пропаганди будуть цікаві справи для молоді, орієнтація її на соціально значимий для неї результат, досягнення програмних цілей організації.

4. Більше уваги необхідно приділяти масово-політичній роботі, формуванню у молоді культури демократії, уміння вести політичну дискусію, особливо в період появи і становлення нових політичних партій, рухів, організацій, течій.

А. СТОЯН,
зав. відділом ідеології і культури обкому комсомолу.

Перший республіканський фестиваль української сучасної пісні та популярної музики «Червона рута», що відбувся у вересні 1989 року в Чернівцях, викликав надзвичайний інтерес не лише в республіці, а й далеко за її межами, засвідчив спроможність сучасної української пісенної культури, за складом учасників, новаторством і масштабністю вийшов за рамки республіканського музичного свята. Виходячи з цього, секретаріат ЦК ЛКСМУ (МДС), Укрпрофради, колеги Міністерства культури УРСР, Держтелерадіо УРСР, Українського фонду культури, правління Спілки письменників України, Спілки композиторів України, Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка вирішили: започаткувати, починаючи з 1990 року, проведення один раз на два роки Всеукраїнського молодіжного пісенного фестивалю «Червона рута».

Фестиваль проводиться в два етапи:

перший — відбірковий, з липня 1990 року по 1 березня 1991 року в обласних центрах, другий — заключний, в серпні 1991 року (в Запоріжжі або Чернівцях). Фестиваль є конкурсним. Конкурс проводиться за окремими жанрами:

- популярна музика (групи та окремі виконавці);
- рок-музика (групи та виконавці);
- авторська пісня. До речі, тексти пісень повинні бути лише українською мовою.

До участі в конкурсі допускаються професійні та самодіяльні учасники віком до 35 років включно. Кожна область направляє на конкурс переможців відбіркового турів по жанрах не більше трьох виконавських одиниць незалежно від жанрів.

Лауреати міжнародних, всесоюзних, республіканських конкурсів та фестивалів, а також народні та заслужені артисти можуть брати участь у фестивалі поза конкурсом.

Учасників заключного етапу фестивалю відбирають обласні відбіркові комісії (жюрі), до яких входять представники місцевих організацій, підпорядкованих засновникам фестивалю, та два представники дирекції фестивалю з правом голосу. Зокрема, в нашій області створено оргкомітет, до якого ввійшли повноважні представники обкому комсомолу як засновника обласного туру фестивалю в області, обласного управління культури, ради федерації профспілок області, обласного комітету по телебаченню та радіомовленню, молодіжного об'єднання «Діалог», Товариства української мови ім. Т. Г. Шевченка, комітету молодіжних організацій області.

На підставі рішення обласного жюрі оргкомітет має право збільшувати або зменшувати кількість виконавських одиниць від областей (але не більше, ніж на 3 одиниці). Для цього приймається окреме рішення.

Після визначення переможців обласних турів, але не пізніше 1 квітня 1991 року, обласні жюрі надсилають

заявки на участь у заключному етапі фестивалю за адресою: 252018, м. Київ-18, пл. Калініна, 1, дирекція фестивалю «Червона рута».

Щодо нагородження переможців. Встановлюється головний приз фестивалю — Гран-прі. Трьом переможцям, які посідають перші, другі та треті місця у кожному жанрі, присвоюється звання лауреатів фестивалю і вручаються дипломи.

Переможцям конкурсу надається право звукозапису і його тиражування на касетах, платівках, а також у фонд Держтелерадіо УРСР та можливість гастрольних поїздок за кордон.

Жюрі конкурсу має право збільшувати або зменшувати кількість лауреатів та переможців, встановлювати спецпризи та дипломи. Встановлюються також призи громадських організацій, друкованих органів, спонсорів.

Окремо хотілося б наголосити на організації проведення міських, районних турів фестивалю «Червона рута» в нашій області. Перш за все необхідно створити оргкомітети на місцях — міськими, райкоми комсомолу виступають в ролі організатора і засновника, розробляють детальний план підготовки і проведення місцевих турів даного фестивалю. Підходи в роботі можуть бути найрізноманітніші, самостійно вирішується, якими будуть реклама конкурсу, заохочення переможців, форма проведення заключного туру фестивалю, пошук спонсорів та інше. Але головним у цій роботі повинна бути реалізація головної мети Всеукраїнського молодіжного пісенного фестивалю «Червона рута» — розкриття творчих здібностей молодих українських авторів і виконавців, створення нових стилів музичної та пісенної творчості.

Обласний тур фестивалю відбудеться у другій половині лютого 1991 року, а тому кандидати, на яких до 15 лютого наступного року не надійдуть документи (заявки), до участі в обласному конкурсі не допускаються.

Заявка подається міським, райкомом комсомолу в обласний оргкомітет фестивалю, штаб-квартира якого знаходиться в 115-й кімнаті обкому комсомолу. В заявці на учасників обов'язково вносять:

— протокол міської, районної відбіркової комісії (жюрі);

- 2 фотокартки розміром 6×9 см.;
- 2 кольорових слайди;
- стислі біографічні відомості про виконавців;
- тексти пісень, які будуть виконуватись на конкурсі (у трьох екземплярах);

— ноті клавіру чи партитури для аранжування.

Кожен учасник подає на конкурс: одну нову пісню (новий музичний твір), написані не пізніше 1988 року, дві пісні за власним вибором.

Кожен учасник конкурсу має право на вибір форм супроводу — інструментальної фонограми (в цьому разі необхідно заздалегідь підготувати її), концертмейстера, інструментального ансамблю.

Прохання за довідками звертатись у відділ ідеології і культури обкому комсомолу. Дзвоніть по телефонах 4-87-53, 4-77-03, заходьте за (адресою: Кіровоград, аул. К. Маркса, 41, обком комсомолу, 115-а кімната).

Впевнений, що відбірковий (обласний) етап Всеукраїнського молодіжного пісенного фестивалю «Червона рута» буде доброю справою у відродженні національної самобутності українського народу, що фестивалю подарує нам нових виконавців української пісні, серед яких, безумовно, будуть і представники Кіровоградщини.

С. КАРАКУЛІН,
інструктор відділу ідеології і культури обкому комсомолу.

ЩО ТАМ КОМП'ЮТЕР В ДИПЛОМАТІ...

Чимало жителів нашої області, особливо ті, хто мешкає в устінських краях, звернули, певно, увагу на невеличку замітку «Хто пам'ятає устінського жандарма?», опубліковану 13 листопада в «Кіровоградській правді». Суть її полягає в тому, що один із наших земляків, котрий мешкає зараз в Австралії, підозрюється у скоєнні в 1941—1944 роках тяжких злочинів проти мирного населення. Для розслідування його «діяльності» і прибули на Кіровоградщину співробітники австралійського Бюро спеціальних розслідувань слідчі Джон Ролстон та Білл Уільямс, експерт-криміналіст Джулія Лейкок та досвідчений німецький історик, професор Рут Берн. Разом з працівниками обласної прокуратури, які провели велику попередню роботу, вони повинні дати відповіді на всі запитання.

Обсяг роботи, який їх чекає, величезний: навіть далекі від кримінального розшуку люди знають, що розкривати злочин завжди легше по гарячих слідах, коли свіжі в пам'яті найнепомітніші деталі, а тут — пройшло стільки років... Однак, і Джон, і Білл, і їхні колеги-жінки — люди ділові, вони знають, чому сюди прийшли, тому робота для них — це майже все і над усе. Єдине, для чого вони виділяють трохи часу — це заняття спортом: без них ніяк. Як сказав Білл, навіть тут, у Кіровограді, де погода в цю пору далеко не схожа на австралійську і вранці досить прохолодно, ми з Джулією перед початком робочого дня займаємось бігом. Звичайно, у звичній для нас формі — шортах, що шо-

кує деяких перехожих, змушує утеплених кіровоградців іронічно озиратись. Що ж, їх зрозуміти можна, бо у нас бігають з інших причин: чоловіки — аби встигнути до заповітних 19⁰⁰, а жінки — аби вхопити хоч де-небудь заповітний шмат ковбаси чи посинілої курки. У них бігають за здоров'ям.

Незважаючи на такий щільний графік роботи, австралійські слідчі любуно погодились зустрітись із місцевими журналістами. І їм, як і нам, було цікаво познайомитись одне з одним, бо вони вперше на Україні, а ми в Австралії теж не бували. На запитання про конкретні справи Джон і Білл (вони саме так представлялись нам) відповідали скупо і дуже обережно, що, звичайно, можна зрозуміти: справа тільки розслідється, завдання перед ними дуже нелегке (треба зібрати докази майже п'ятидесятилітньої давності) та й, зрештою, і в них, як і в нас, таємниця слідства — над усе. Тому тільки поверхова інформація про те, що цей чоловік підозрюється у причетності до масових вбивств жінок і дітей, євреїв, що він, можливо, й не знає про нічні підозри щодо нього, бо повідомлену в Бюро спеціальних розслідувань інформацію треба обов'язково підтвердити безсумнісними доказами і тільки суд може назвати людину злочинцем (це теж, як у нас), що врештеш, працівники преси повинні в міру можливостей тільки допомогти в цій справі, добре пам'ятаючи біблейську заповідь: «Не нашкодь».

Далі розмова з обо-

ма перекинулася на більш загальні професійні і людські проблеми. Котили виникло Бюро спеціальних розслідувань і в зв'язку з чим? Чи є підозрюваний громадянином Австралії, що його чекає, якщо вина буде доведена? Які стосунки у Джона й Білла з пресою? Чи дозволяється у них під час збирання доказів використовувати заборонені у нас засоби — прослуховування телефонів, магнітофонні записи, відеозаписи і так далі? Як в Австралії справи із злочинністю серед молоді? З якого віку наступає кримінальна відповідальність? Чи є тюрми для дітей? Чим Джон і Білл люблять займатись у вільний від роботи час? Як реагують їхні дружини на такі далекі тривалі від'їзди? Чи караються тамтешніми законами наркоманія, СНІД, проституція? Як прижилися в Австралії наші земляки і чи немає серед їхніх знайомих — українців?

Звичайно, це далеко не всі питання, котрі були поставлені перед Джоном і Біллом, тому виділений нам півгодини катастрофічно на вистачало — розмова тривала години півтори. Деякі питання слідчі довго не могли зрозуміти — не тому, що їх незвірно розуміли перекладач, просто речі, про які ми питали, для їхнього життя нехарактерні. Ось, наприклад, у нас спекуляція і хабарництво карається законом, а в них... Вони ніяк не могли второпати, що таке спекуляція. Якби не брак часу, можна було б провести цих чоловіків по наших магазинах і товкучці, бо правду кажуть, краще один раз побачити, ніж сто разів почути. Тоді,

певно, не треба було б ніяких пояснень.

Тепер коротенькі, дуже стислі відповіді Джона і Білла на наші запитання. Бюро спеціальних розслідувань було створене в 1986 році у зв'язку з тим, що в Австралію почала надходити інформація про проживання на її території окремих військових злочинців (після війни сюди переселилось дуже багато людей). Джерела інформації були різноманітні, та надіслані відомості виявились надто серйозними, аби ними знехтувати. Тому й вирішили створити це Бюро. Очолив його Королівський радник Роберт Грінвуд. Підозрюваний устінський жандарм є громадянином Австралії і найбільша кара, яка його може чекати — довічне тюремне ув'язнення. І в Джона, і в Білла є друзі серед журналістів, але через специфіку їхньої роботи співробітництво не завжди взаємовигідне: «інколи преса, поспішивши, може вибити козири з наших рук, тоді, самі розумієте...». Прослуховування телефонів — поза законом, це дуже суворо контролюється і дозвіл на нього дає тільки Верховний суд Австралії в особливо складних і важких випадках, в основному, що стосується всього, що зв'язане з наркоманією. Магнітофонні записи і відеозаписи теж допускаються тільки як виняток. А голлове, звичайно, це безпосередня жива робота — допити, очні ставки і так далі.

Майже весь злочинний світ Австралії — це молоді люди, за останні 15 років була тенденція до зростання злочинності, тепер становище стабілізувалось. Кримінальна від-

повідальність наступає з 10 років, хоча, як і в нас, так і в них повнолітніми вважаються ті, кому виповнилось 18. Правопорушниками від 10 до 18 років займаються так звані «дитячі суди». Судді, котрі розслідують скоєні дітьми злочини, проходять спеціальну підготовку в магістраті і, так би мовити, спеціалізуються тільки на таких справах. Причому, основне їхнє завдання — не засудити, а з'ясувати від початку до кінця, що сталося дитини на шлях правопорушення. В Австралії для дітей не тюрми, а центри перевиховання, де створені абсолютно такі умови як дома. Адже дитина, котру відірвали від сім'ї, й так тяжко переживає розлуку з рідними, навіщо ж їй травмувати душу, позбавляючи всього, що мають її ровесники. Це не виховує дитину, це її озлоблює і привчає ховатись зі своїми почуттями від старших. Згодом ця злість може вихлюпнутись на невинних. Білл: «Мій знайомий суддя каже, що для нього найважчий в житті момент — винести вирок дитині». Наркоманія в Австралії — один з найтяжчих злочинів. Дуже багато дітей, котрі пробують наркотики, а потім змушені йти на злочини; аби їх купити, треба гроші — наркотики страшенно дорогі. Ті, хто зв'язаний з наркотики, мають фантастичні прибутки. Їх життя молодих не цікавить...

Слухаючи Джона і Білла, ми не раз переглядали: «О, це як у нас, і це, як у нас, а от про таке доводиться тільки мріяти... Більше схожого в роботі, менше схожого в житті. Бо портативний комп'ютер, який виконує

багато функцій, у дипломаті, — спитайте нашого не те, що слідчого, а високого начальника, чи не хотів би він собі такого?

Що ж, будемо надіятись — якщо не на Бакаїна, то на Президента. Судячи з останніх виступів, він рішуче настроєний на серйозну конкретну допомогу правоохоронним органам.

А от на що надіятись, нам, журналістам, важко сказати. Австралійські слідчі — люди виховані, вони не подали виду, що певно так, як деяких кіровоградців шокують їхні арешти пробіжки у шортах, так і їх збентежили наші шкільські ручки з копійчаними блоками. Під час розмови не було коли дивитись одне одному в лице — нам треба було записувати. У них таку функцію виконують диктофони...

Що ж, можливо, за час перебування на Кіровоградщині вони до цього звикнуть. У наших слідчих теж нема комп'ютерів у дипломатах...

І насамкінець. Коли розмова завершилась, Джон і Білл нерішуче (як для їхньої роботи і посади) попросили у нас візитки — «нам буде приємно, що ми маємо знайомство з радянськими журналістами». Довелось їх розчарувати... Хоча нам теж дуже приємно, що ми маємо знайомство з австралійськими слідчими. Можемо засвідчити це не тільки на словах: Джон і Білл залишили нам візитки.

По-моєму, вони так і не зрозуміли до кінця, чому замість візитних карточок ми залишили їм на прощання стандартно-ніжкові посмішки. Думаю, перекладач пізніше все пояснить...

О. ПИЛИПЕНКО.

БУДЕ Й НА НАШІЙ ВУЛИЦІ ОРЕНДА

Так склалося, що мені доводиться досить часто їздити автобусами. Тоді, як правило, зв'язуються ні до чого не зобов'язуючі розмови, коли предметом обговорення стають різноманітні події і чутки. Проте одна справа, якщо вони трапляються десь далеко і не мають до нас ніякого відношення, і зовсім інша — коли це стосується кожного безпосередньо. Тому, думаю, зацікавити наших читачів і новина, почута в одному дорожньому діалозі. Мова йшла про те, що у зв'язку з переходом до ринкової економіки, автобуси нібито надаватимуться водіям в оренду.

Аби не залишити це питання на рівні чуток, вирішив звернутись до компетентних людей. Інформацією на цю тему згодився поділитись начальник відділу пасажирських перевезень територіально-виробничого об'єднання автотранспорту Олександр Петрович ВИСОЦЬКИЙ.

— Ви про оренду? Ні, це не чулки. Дійсно, є такі колективи — і в республіці, і в нас, в області (Олександрійське АТП № 13506), які зараз ґрунтовно вивчають цю проблему і мають намір взяти автопідприємство в оренду. Вони керуються тим, що згідно рішення Ради Міністрів УРСР задача підприємства (об'єднання) республіканського й місцевого підпорядкування в оренду з правом викупу майна і без такого права може здійснюватись в усіх галузях матеріального виробництва і в невиробничій сфері, за винятком частини підприємств зв'язку, транспорту, міністерства внутрішніх справ та деяких інших галузей народного господарства. Однак в нашій Українській РСР такого Закону про оренду ще немає. Отож, поки законодавці не відрегулюють це питання на республіканському рівні, ніякі транспортні засоби і, тим більше, автопідприємства в оренду здаватися не будуть.

КОР.: Окрім цих невирішених питань, у вас, мабуть, є й інші! Бо зараз, куди не повернись, — скрізь проблеми.

О. ВИСОЦЬКИЙ: Одна з головних проблем, — це те, що, починаючи з першого кварталу цього року, міністерство транспорту УРСР зменшило нам фонди на пального: на 6,1 тисячі тонн бензину і 2,8 тисячі тонн дизельного палива. Це призвело до того, що автопідприємства з відомих місцевих Рад змушені були відмінити

багато рейсів. Особливо на приміських маршрутах. В першу чергу, так звані обідні рейси, які мають незначний потік пасажирів і є збитковими. Одночасно й автозаводи зменшили поставку нових автобусів і легкових таксомоторів.

Особливо складне становище з автобусами м'якої групи. За станом на 5 листопада цього року нам недодадено 65 автобусів. До того ж вони часто ламаються, а значить, — не виходять на маршрути, що, по-перше, викликає справедливе обурення людей, і, по-друге, погіршує фінансовий стан автопідприємств. Крім цього, згідно рішень урядів країни та республіки, обласної Ради народних депутатів різко збільшилась кількість категорій пасажирів, яким надано право безкоштовного проїзду в автотранспорті. Питання ж відшкодування збитків від цього не вирішується ні законодавчо, ні виконавчо владами — як на рівні республіки, так і в області. Я вже не кажу про стан наших вулиць і доріг. Ця тема невичерпна...

КОР.: Вранці ви приходите в свій кабінет і... З чого починається ваш робочий день?

О. ВИСОЦЬКИЙ: Пасажирський автотранспорт практично працює цілодобово. Кожен день 890 автобусів, котрі курсують на 700 маршрутах, перевозять близько 500 тисяч пасажирів і, виходячи з цього, треба постійно бути в курсі справи. Вся інформація про стан перевезень стікається в диспетчерські пункти автопідприємств і сюди — в територіально-виробничі об'єднання. Із диспетчерською ж ТВО підтримується постійний зв'язок, і тому, як тільки приходжу на роботу, відразу бачу, чим треба зайнятися в першу чергу. Наприклад, звечора в деякі автопідприємства області не завезли бензин, значить, автобуси несвочасно вийшли з гаража, що знову ж таки викликає справедливі нарікання у пасажирів. Отже, треба шукати, викручуватись як тільки можна. А таких неприємних «сюрпризів» — хоч відбавляй.

КОР.: Певно, і до вас надходять скарги. Я вже не кажу про редакції!

О. ВИСОЦЬКИЙ: І до вас, і до нас скарги надходять немало, особливо від жителів віддалених сіл. Це — одна з найбільш актуальних проблем, бо як пояснити розгні-

ваним людям: не автотранспортники винні в тому, що до цих сіл немає доріг із твердим покриттям. У червні цього року обласна Рада народних депутатів прийняла рішення № 150, де затвердила строки будівництва таких доріг до віддалених сіл (їх в області більше 120), та шляховики не дуже поспішають з будівництвом. А ми не маємо права возити людей по дорогах, які не відповідають елементарним вимогам безпеки руху, бо це інколи призводить до тяжких аварій. Тоді караються безпосередні винуватці, а ті, хто спричинив до цього, залишаються осторонь.

Вів розмову Л. САВИЦЬКИЙ.

м. Кіровоград.

ВІД РЕДАКЦІЇ. Дороги у нас державні, а значить — нічні. От якби ще й їх хтось взяв в оренду, дивись, і не прикушували б язички автобусні пасажирів, злітаючи на вибоїнах мало не до стелі. Бо можна взяти автобус в оренду, започаткувавши непогану справу. Та на наших дорогах фінал такої ініціативи — відомий наперед...

ВІТРИНА

А У НАС СУБОТА — ВИХІДНИЙ

Я навчаюся у школі № 32. У нас в суботу зробили скорочені уроки. Це добре чи погано? Для нас, школярів, це дуже добре. Тільки уроки в суботу тільки по півгодині і перерва по 5 хвилин. Перша зміна закінчує уроки о пів на дванадцяті, а в 13 годин приходить друга зміна, і тому в нас залишається

півтори години вільного часу. Цей час ми можемо використовувати як захочемо. Наприклад, проводити якісь зустрічі, готуватися до виступів. Ще в цей час вчителі проводять з нами додаткові уроки або консультації, факультативні заняття. Це нам дуже потрібно, особливо старшокласникам, тому,

що багато з нас вже готуються до вступних екзаменів у вузи або технікуми... Тепер ми зможемо в суботу більше відпочивати. Може, так треба зробити і в інших школах?

З. ТИШКО.
учениця 10-А класу СШ № 32.
м. Кіровоград.

ЧИ ЗАГИНЕ КОМСОМОЛ БЕЗ ШКОЛИ?

ДЕПОЛІТИЗАЦІЯ ШКОЛИ: ЗА І ПРОТИ

У минулому номері «МК» ми опублікували Заяву і Звернення, які були прийняті на обласній учнівській конференції. Там же вміщено лист Л. Єгелської з докорами на адресу автора в необ'єктивності. Ці звинувачення торкаються фрази в інформації «Нам нікуди йти!» (№ 47 від 7 листопада ц. р.) про те, що Людмила, виступаючи на конференції, назвала спроби вивести комсомол зі школи антидемократичними, антигуманними, реакційними. Я записувала цікаві моменти із сказаного одразу за виступаючими. Отож, цитую свій запис: «У Світловодську СНУМ формується під впливом Кременчука. Посланці звіди йдуть у школи. Свідомість дітей не сформована, вони стають заложниками чужих, недемократичних, негуманних ідей». Є у виступі й слова «реакційний», «антисоціалістичний».

Але справа не в цьому. І не для того, щоб відповісти на закиди Л. Єгелської, я взялася писати цей матеріал. Тема, що обговорювалась на конференції, на мій погляд, занадто важлива, щоб обмежитися лише невеликою заміткою.

Питання деполітизації школи однією конференцією не вирішити. Звернення і Заява теж не дають вичерпної відповіді. Тут лише констатується позиція ОК ЛКСМУ (МДС) і учнівського комсомольського активу. Хоча навіть з того, що чула я з уст делегатів конференції, можна зрозуміти, що ставлення школярів до цієї проблеми неоднозначне. Мені здається, що з самого початку була поставлена мета висловити позицію і засудити заклики і спроби вивести комсомол зі школи, а не глибоко розібратися в причинах цього явища.

Марина Миколаївна Медведєва, яка вела дискусійний центр, після зауваження А. Болюка, що вона нав'язує свою думку присутнім, навіть сказала таке (цитую не дослівно, намагаюся, що мені не закинуть необ'єктивність): «Я взагалі не готувалась до цієї розмови, мені сказали, треба переконати дітей, що комсомол у школі потрібен». До честі Марини Миколаївни, вона сприйняла зауваження, і розмова поживилась. І все ж, на мій погляд, справжньої дискусії не вийшло.

Так, комсомол займається естетичним вихованням, допомогою старим людям, спортом, пошуковою роботою. Отож, виходить, комсомол зовсім не заважає школі, а, навпаки, допомагає вчителям у вихованні. Доводилось чути (не тільки на конференції) і такі думки: «Комсомол не можна вивести зі школи, бо інакше він зникне, загине».

Усе це так. Але чому немає аналізу причин появи вимог про виведення комсомолу з навчальних закладів? Звичайно, простіше сьогодні, коли ще багато що незрозуміло, назвати тих, хто ставить таке питання, противниками демократії, антигуманістами і т. д. Олексій Олексійович Медведєв, заступник начальника управління народної освіти при обласній комсомолу, виступав на конференції, наголосив, що сьогодні треба

Я думаю, що вимога деполітизувати школу виникла зовсім не тому, що хтось не хоче, аби діти займалися спортом чи милосердям, розвивали свої таланти. Як не крути, а комсомол громадсько-політична організація і назва, як відомо всім, означає: комуністична спілка молоді. Раніше говорили «син Комуністичної партії», зараз таких слів, ніби засоромившись, не вживають. Але ж, памінявши дещо свої програмні цілі, комсомол по суті своїй не змінився аж настільки, щоб перестати бути молодим загном партії комуністів. Суспільство наше змінюється. З'являються інші партії, йде до того, що багатопартійна система закріплюється в нашій Конституції. А у всіх школах, СПТУ, інститутах звикли і знають, що в них має бути комсомол. Ось у чому противоріччя. Чи доведеться організовувати у кожній школі

Чудовий спортивний зал, заняття в якому ви бачите на знімку, побудований руками самих дітей при сприянні директора РУ-2 М. М. Новака. Займаються в цьому залі шахтарі та їхні діти.
Фото Олега ГРИБА.

Перші кроки робить національна дев'ятирічка № 21 м. Кіровограда. Учні цієї школи вивчають своєрідний цикл народознавчих предметів. Ми

попросили директора школи В. І. КАЮКОВА розповісти про зміст української етнопедагогіки, яку він викладає у 9-х класах.

В усіх цивілізованих державах зміст освіти в першу чергу відбиває культурно-історичні та духовно-національні традиції народу. Те, що в нашій країні розпочинається боротьба з історичним безпам'ятством, нігілізмом, а то й відвертим яничарством, свідчить про те, що й ми хочемо побудувати цивілізоване суспільство. Не раз від колег доводиться чути: як виховувати? Де ті ідеали, які були в стародавніх і робити школи? Куди йти самому, щоб за тобою пішли й інші? Як допомогти школярам обрати правильну дорогу в житті?

Українська етнопедагогіка — одна з тих дисциплін, яка синтезує можливість всіх народознавчих предметів, вона повертає школі педагогічні ідеали.

Золотими формулами виховної мудрості переповнені народні пісні, благодатним дощем здатні напоїти пустелі сердець прислів'я, приказки. Цілющий нектар зберуть вчителі та

учні, якщо торкнуться живої води народних казок і легенд, дум і балад.

Кожна нація є творцем своєї педагогіки, яка є одночасно національною, інтернаціональною за своїм змістом. Глибинним коренем української етнопедагогіки є рідна мова.

Коли зникли українські школи, коли міль нігілізму розіла генетичний фонд наших душ, мало й педагогіка забула рідну мову, а тому й розірвався найбагатший і найміцніший зв'язок школярів із своїм народом, його душею, історією. Провин перед дітьми багатьох, то ще й нині не розуміє цього, — легше й зручніше все списувати на систему часів застою. Якщо не розчистимо криниці душ, не засвітимо краси рідної мови, не зможемо виховувати підрастаюче покоління. Адже, навіть не коментуючи таких слів, як ненька, матусенька, таточко, сестронько, серденько, зіронько, квітонька, ясочко, братик, рідненький, дитятко, ми ці-

лющим еліксиром впливатимемо на дітей.

Українська етнопедагогіка вчить розкривати вікові і психологічні особливості дитини. І як пророче звучить народне — «Чого і вась не знає, того й Іван не навчиться». Етнопедагогіка підказує, як нагати дітей, як продовжити рід, як зберегти народ, як нести відповідальність за націю. Народна педагогіка формує ставлення до землеробства, хліборобства, природи. Вона допомагає збагнути таємниці географії, біології, математики, історії, культури...

А хто не мріє про саморозвиток поведінки школярами? Знову таки, етнопедагогіка підказує, як цього досягти. А починає з того, що досліджує прізвище, ім'я дитини. Згадаймо п'єсу М. Г. Куліша «Мина Мазайло». Робітник Мина хоче зректися свого прізвища. Його ж син Мокій довідується, що носій прізвища в часи козаччини прославився тим, що міг квачем так змазати во-

за, що той ніколи не підводив господаря. Мокію хочеться мати прізвище свого предка, а того з шанобою називали Мазайло-Квач. До такого відчуття свого зв'язку з минулим багатьом ще треба дорости. Розповідаючи учням про це, почув запитання: «А що означає Ваше прізвище?». Відповідь, що словом «каюк» козаки називали човен, відображення із суцільної великої колоди. Ну а кого називали каюками — школярі домішували самі. В одній із телепередач почув про те, що в наступному році на Україні буде видано реєстр прізвищ 40 тисяч козаків. Як би вже зараз нам пригодилося ця книга!

Вчені Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького відзначають, що важливим принципом етнопедагогіки є практичне оволодіння дітьми культурно-історичним досвідом народу. Ось чому вона допомагає кожному відчувати себе суб'єктом історії.

Етнопедагогіка потенціями рідного слова, фольклору, свят, обрядів відшліфує емоційну культуру школярів, сформує національну самосвідомість, навчить ділитися скарбами духовності з іншими народами, пошукуючи при цьому феноменом народної педагогіки будь-якої нації. А це допоможе сформувати чуття землянина, великого і безмежного космічного братства душ. Педагогам я порадила би звернутися до праць М. Г. Стельмаховича, Е. І. Сявако, Д. І. Фіголя, О. М. Кравця, М. М. Гайда, і, передусім, до спадщини нашого земляка — В. О. Сухомлинського.

В пригоді стануть фольклорні збірники, етнографічні розвідки. Народна педагогіка повинна прописатися назавше в практиці роботи кожної школи. Орієнтуючись на вічне, відшліфоване тисячоліттями, учителі добуться сподіваних результатів у вихованні Людини.

ЧАДРА МАРУСИ БОГУСЛАВКИ

ВІРШ В АЛЬБОМ

Вузьенька вуличка. Стіна, повита хмелем.
Татари сплять, сьогодні в них байрам.
Високий дуб, по-українськи — нелінь.
Святе писмо, по їхньому — Коран.
Чого я тут? Ще й, кажуть, Богу слава,
що я жива, що в мене муж паша.
А я — Маруся. Я — із Богуслава.
У мене є непродана душа.
О, як він любить, як він мене палить!
Як він мене цілує уночі!
Каблучки нанизав по дві на кожен палець.
Браслети на руках, на шиї дукачі.
І я ходжу, володарка темниці.
Скриплять у тиші двері за дверми.
Блищать очима слуги темноїлиці,
Мені у ноги стелять килими.
Ох, килими, барвисті килимочки!
Фонтан, каліян і сьязи на зорі.
Носила я і плахту, і віночки, —
ну, як мені, чи гарно у чадрі?
І меч, і правда — цноти не жіночі.
Люблю чадру — і чорна, і густа.
Коли татарам брешуть мої очі,
ніхто не бачить, як тремтять уста.
Мого лица не видно під чадрою.
Мій муж поїхав. Тоскно мені. Жду.
А то б я їм здавалася чудною, —
чого я збігла і куди йду.
Чого дивлюся в море, у тумани.
Чого, як тінь, блукаю уночі.
...Бражчать мені невідільницькі кайдани.
А я шукаю сховані ключі.

Ліна КОСТЕНКО.

З орієнтиром на вічне

сказали, треба переконати дітей, що комсомол у школі потрібен. До честі Марини Миколаївни, вона сприйняла зауваження, і розмова пожавилася. І все ж, на мій погляд, справжньої дискусії не вийшло.

Так, комсомол займається естетичним вихованням, допомогою старим людям, спортом, пошуковою роботою. Отож, виходить, комсомол зовсім не заважає школі, а, навпаки, допомагає вчителям у вихованні. Доводилося чути (не тільки на конференції) і такі думки: «Комсомол не можна вивести зі школи, бо інакше він зникне, загине».

Усе це так. Але чому немає аналізу причин появи вимог про виведення комсомолу з навчальних закладів? Звичайно, простіше сьогодні, коли ще багато що незрозуміло, назвати тих, хто ставить таке питання, противниками демократії, антигуманістами і т. д. Олексій Олексійович Медведенко, заступник начальника управління народної освіти при обласвиконкомі, виступаючи на конференції, наголосив, що сьогодні треба бути особливо небайдужим.

Я думаю, що вимога деполітизувати школу виникла зовсім не тому, що хтось не хоче, аби діти займалися спортом чи милосердям, розвивали свої таланти. Як не крути, а комсомол громадсько-політична організація і назва, як відомо всім, означає: комуністична спілка молоді. Раніше говорили «син Комуністичної партії», зараз таких слів, ніби засоромившись, не вживають. Але ж, помінявши дещо свої програмні цілі, комсомол по суті своїй не змінився аж настільки, щоб перестати бути молодим загonom партії комуністів. Суспільство наше змінюється. З'являються інші партії, йде до того, що багатопартійна система закріплюється в нашій Конституції. А у всіх школах, СПТУ, інститутах звикли і знають, що в них має бути комсомол. Ось у чому протиріччя. Чи доведеться організовувати у кожній школі молоді загони соціал-демократів, республіканців, партії демократичної згоди і т. д.? Чому про це не кажуть дітям?

Ясно, що вивести одним махом комсомол зі школи просто неможливо. Та, мабуть, якихось різких дій у цьому плані ніхто й не вимагає. Але ставити це питання, думати над його рішенням, яке стало б найбільш безболісним для дітей, для школи просто необхідно. У всіх цивілізованих країнах масові дитячі організації безпартійні. Це скаути. Якщо нам, на Україні, не підходить така організація, давайте разом шукати прийнятну форму, а не просто констатувати факт. Так чи інакше питання про виведення політизованих дитячих організацій поставитиме і чим далі, тим гостріше. Це не примха якихось «деструктивних» елементів, а вимога часу.

Дивує мене й твердження про те, що комсомол, якщо буде виведений зі школи, загине. Думаю, там, де він має вплив (як, наприклад, в Соснівській середній школі Кіровоградського району, учні якої виступають за деполітизацію і не бояться її) такий крок може призвести до зменшення кількості членів, але не до загибелі. По-моєму, сьогодні дехто з тривогою сприймає розмови про виведення комсомолу зі школи тому, що комсомол не має належного впливу. Одна дівчинка, комсорг школи, під час дискусії, запитала:

— А що робити, коли люди до нас не йдуть? Що б ми не запропонували чи не проводили — не йдуть, і все. До речі, саме з цього приводу розгорілася справжня дискусія.

На фоні всього цього дивує оптимізм Л. Єгельської: «...наші учні дуже добре бачать, куди йти і з ким йти». В тому-то справа, що діти вже давно не хочуть ні за ким йти, більшості байдужі будь-які ідеї. І якщо ми хочемо зберегти комсомольську організацію, не можна закрити на це очі.

С. БОНДАР.

девятірічка № 21 м. Кіровограда. Учні цієї школи вивчають своєрідний цикл народознавчих предметів. Ми

КАЮКОВА розповіла про зміст української етнопедагогіки, яку він викладає у 9-х класах.

В усіх цивілізованих державах зміст освіти в першу чергу відбиває культурно-історичні та духовно-національні традиції народу. Те, що в нашій країні розпочинається боротьба з історичним безпам'ятством, нігілізмом, а то й відвертим яничарством, свідчить про те, що й ми хочемо побудувати цивілізоване суспільство. Не раз від колег доводиться чути: як виховувати? Де ті ідеали, які були б стрижневими в роботі школи? Куди йти самому, щоб за тобою пішли й інші? Як допомогти школярам обрати правильну дорогу в житті?

Українська етнопедагогіка — одна з тих дисциплін, яка синтезує можливості всіх народознавчих предметів, вона повертає школі педагогічні ідеали.

Золотими формулами виховної мудрості переповнені народні пісні, багатогатним дощем здатні напоїти пустелі серцець прислів'я, приказки. Цілющий нектар зберуть вчителі та

учні, якщо торкнуться живої води народних казок і легенд, дум і балад.

Кожна нація є творцем своєї педагогіки, яка є одночасно національною, інтернаціональною за своїм змістом. Глибинним коренем української етнопедагогіки є рідна мова.

Коли зникли українські школи, коли міль нігілізму розіла генетичний фонд наших душ, немало й педагогіч забули рідну мову, а тому й розірвався найбагатший і найміцніший зв'язок школярів із своїм народом, його душею, історією. Провин перед дітьми багаті то ще й нині не розуміє цього, легше й зручніше все списувати на систему часів застою. Якщо не розчистимо криниці душ, не засвітимо краси рідної мови, не зможемо виховувати підрастаюче покоління. Адже, навіть не коментуючи таких слів, як кенька, матушенька, таточко, сестронько, серденько, зіронько, квітонька, ясочко, братик, рідненький, дитятко, ми ці-

лющим еліксиром впливатимемо на дітей.

Українська етнопедагогіка вчить розкривати вікові і психологічні особливості дитини. І як пророче звучить народне — «Чого Івась не знає, тиме, того й Іван не навчиться». Етнопедагогіка підказує, як нагадувати дітям, як продовжити рід, як любити народ, як нести відповідальність за націю. Народна педагогіка формує ставлення до землезнавства, хлеборобства, природи. Вона допомагає збагнути таємниці географії, біології, математики, історії, культури...

А хто не мріє про саморозвиток поведінки школярами? Знову — таки, етнопедагогіка підказує, як цього досягти. А починає з того, що досліджує прізвище, ім'я дитини. Згадаймо п'єсу М. Г. Куліша «Мина Мазайло». Робітник Мина хоче зрештеші свого прізвища. Його ж син Мокій довідується, що носій прізвища в часи козаччини прославився тим, що міг квачем так змазати во-

за, що той ніколи не підводив господаря. Мокію хочеться мати прізвище свого предка, а того з шаною називали Мазайло-Квач. До такого відчуття свого зв'язку з минулим багатьом ще треба дорости. Розповідати учням про це, почув записання: «А що означає Ваше прізвище?». Відповідь, що словом «каюк» козаки називали човен, видовбаний із суцільної великої колоди. Ну а кого називали каюками — школярі доносили самі. В одній із телепередач почув про те, що в наступному році на Україні буде видано реєстр прізвищ 40 тисяч козаків. Як би вже зарез нам пригодилося ця книга!

Вчені Київського педагогічного інституту ім. О. М. Горького відзначають, що важливим принципом етнопедагогіки є практичне оволодіння дітьми культурно-історичним досвідом народу. Ось чому вона допомагає кожному відчувати себе суб'єктом історії.

Етнопедагогіка потенціями рідного слова, фольклору, свят, обрядів відшліфує емоційну культуру школярів, сформує національну самосвідомість, навчить ділитися скарбами духовності з іншими народами, послуговуючись при цьому феноменом народної педагогіки будь-якої нації. А це допоможе сформувати чуття землянина, великого і безмежного космічного братства душ. Педагогам

я поради би звернутися до праць М. Г. Стельмаховича, Е. І. Сявасю, Д. І. Фіголя, О. М. Кравця, М. М. Гайдаї, передусім, до спадщини нашого земляка — В. О. Сухомлинського.

В пригоді стануть фольклорні збірники, етнографічні розвідки. Народна педагогіка повинна прописатися назавше в практиці роботи кожної школи. Орієнтуючись на вічне, відшліфоване тисячоліттями, учителі доб'ються сподіваних результатів у вихованні Людини.

ЩО Я ЦІНЮЮ В ЛЮДЯХ?

СОЦІУМ

На це запитання сьогодні відповідають учні 9-го класу однієї з середніх шкіл м. Мала Виска: [орфографія оригіналу збережена]:

«Я ціную в людях доброту, справедливість».

«Правду, доброту, дружбу».

«Я найбільше ціную в людях доброту, чесність, розсудливість».

«Найбільше ціную в людях — це доброту; який уміє відгукнутися на чужу біду; дуже ме-

ні подобаються ті люди, які мене розуміють і допомагають у важку хвилину. Мені ще подобаються такі люди, які кажуть правду в очі, а не позаочі».

«Найбільше мені подобаються чесні, добросовісні, милосердні люди. Ще дуже ціную доброту, ласку».

«Чесність, доброту, вірність, благородство».

«Я найбільше ціную в людях: це доброта, людяність, люди, які ха-

рашо односяться до своїх товаришів, і відзначившись».

«Найбільше ціную в людях чесність і доброту. Для мене така людина — ідеал».

«В людях я ціную найбільше це: доброту, відвертість, трудолюбність, красоту, розум, також і сміливість».

«Все хороше: доброту, ніжність, чесність, вірну дружбу, добрий характер».

«Найбільше я ціную в

людях доброту, аміння поводити себе в колективі».

«Більше всього я ціную в людях людяність, доброту, скромність».

«Доброту, чесність, мужність, щоб цінили дружбу».

«Я ціную в людях доброту і ум».

Нагадаємо, що куточок «Соціум» чекає ваших листів з пропозиціями!

СМІШИНКИ

— Тату, дай мені лева, щоб побачити місяць у телескоп.

— Зажди трохи. Скоро місяць буде у повні, і тоді за ці гроші ти побачиш його більшим.

* * *

Батько одного хлопчика працю-

вав у крамниці. Якось він повісив на футбольний матч.

Побачивши футболістів, малий запитав:

— Татусю, а чому в них ціна на спині?

* * *

Восьмирічний хлопчик грається з

дівчиною, меншою за себе.

— Аяко, хочеш стати моєю дружиною?

— Хочу!

Хлопчик сів на пісок і, простягнувши ноги, сказав:

— Тоді зніми з мене черевик.

На знімку: Євген БЕЛОУСОВ. Фото Дмитра ТКАЧЕНКА.

ПРИВАТНІ ДУМКИ З КОНКРЕТНОГО ПРИВОДУ

У центрі уваги чергового засідання президії міської Ради народних депутатів стояло питання розвитку народної освіти на гуманістичній основі.

Як відомо, єдиної концепції народної освіти у нас немає. І взагалі, «народна освіта зайшла в тупик», — сказав завідувачий міськшколою В. П. Дрига перед тим, як познайомити членів президії з концепцією подальшого розвитку народної освіти в місті, розробленою відповідним відділом міськвиконкому спільно з комісією міської Ради по освіті, науці та впровадженню Закону про мови.

Концепція ця обумовлює єдину систему безперервної освіти, тобто об'єднання зусиль дошкільних навчальних закладів, шкіл, профтехучилищ, технікумів, вузів, організацію їх спільної діяльності у межах міста.

Треба визнати роботу комісії міськради відділу народної освіти міськвиконкому плідною, що, відверто кажучи, не часто трапляється, природніша між ними конфронтація. Слухаючи доповідь завідувача міськшколою і доповнення голови постійної комісії міськради В. О. Полякова, а потім знайомлячись із «Основними напрямками розвитку (концеп-

цією) загальної середньої освіти як базової в єдиній системі безперервної освіти», я думала лише про одне: коли б вистачило сил на реалізацію задуманого. Ні, концепція не революціонує народну освіту в Кіровограді, але в програмі справді багато такого, що приваблює і свідчить про можливість виховувати гармонійну особистість. Відрадно, що в концепції відсутні штампи і гасла, по-діловому, серйозно оцінюються шляхи реалізації задуманого. Взяти хоча б капітальне будівництво. Всі ми добре знаємо, як перевантажені наші школи. Отже, необхідно будувати нові, інакше проблеми не вирішити. Запропонована програма, яка, до речі, розрахована на п'ять років, передбачає, що за цей час у місті буде побудовано 3 школи, 6 дитячих садків, один дитячий будинок. Вирішить це проблему, ну хоча б проблему однозмінного навчання? Звичайно, ні. Автори програми реалістично дивляться на речі: на ці 5 років виходу зі становища не передбачено, зняти проблему другої зміни не вдасться. Планувати можна що завгодно, але ж плани треба виконувати. В. О. Поляков і В. П. Дрига чесно відповідали на запитання членів президії, не

здаючись до гучних обіцянок. Можливо, декому з присутніх і хотілося їх почути.

Значне місце в означеній програмі відведено трудовому вихованню. Це не випадково, адже у нинішнього молодого покоління повага до праці зникла. Це трапилося не тільки тому, що молодь «стала ледачою» (на базарі про це ще можна говорити), а тому, що до серйозної праці їх не причали. Програмою обумовлено необхідність перебудови діяльності навчально-виробничих комбінатів (скільки разів наша газета писала про преславні НВК!), як таку, що не відповідає вимогам сьогоденного дня. Навчально-виробничі комбінати створюватимуться на державно-кооперативній основі, а система поглибленого трудового навчання для старшокласників децентралізується, отже більше самостійності з'явиться у директорів шкіл.

Передбачено, що вже з 7-го класу школярів створюватимуться умови вільно визначати свій подальший шлях. Якщо підлітки не виявляють зацікавленості до основ наук, вони можуть спеціалізуватися у чомусь іншому. Тобто, не хочеш вчитися — ший чоботи, будуй, монтуй тощо. У мене такий вихід, чесно

У МІСЬКОМУ ПАРЛАМЕНТІ

кажучи, викликає подвійні почуття. З одного боку це правильно (навіщо забивати мозок теорією ймовірності тому, у кого потяг до інших теорій). У той же час, в умовах переорієнтації економіки вузька спеціалізація у ранньому віці принесе не тільки користь. Я поділяю сумнівні голови міськради — а чи не штовхнемо ми дитину на грабків, злочин. Мені дуже подобається ідея шкіл-комплексів із системою диференційованого навчання, викликає підтримку спеціалізація шкіл (вона зже, між іншим, почалася: СШ № 8 створена як школа-комплекс фізичного і естетичного виховання). Приваблює, хоч і насторожує від незвички, система приватних навчальних закладів, у тому числі й приватної гімназії, яку є намір відкрити у приміщенні будинку офіцерів (не зайве поцікавитися і думкою офіцерів з цього приводу). Але отой хлопчина з вузькою спеціалізацією мене насторожує. Як лякала свого часу ідея позбавити СПТУ вивчення гуманітарних наук.

В. ФЕДОРОВА

ЦЕ НЕ РЕАЛЬНО...

Нещодавно відбулася обласна конференція учнівської молоді. На ній обговорювалося питання про деполітизацію школи. На конференції могли виступити всі бажаючі висловитися, незалежно чи думка їх співзвучна поглядам обкому комсомолу чи ні. Делегати працювали на двох секціях. Секція, а якій працювали ми, майже однозначно висловилися проти виведення комсомолу зі школи. Ми вважаємо, що ніхто не нав'язував своєї точки зору іншим. Всього лиш кілька чоловік були за абсолютну деполітизацію школи, але вони не змогли аргументовано довести, чому вони так думають.

Врешті-решт ми вирішили, що на даному етапі виведення комсомольської організації зі школи не реально.

М. БОНДАРЕНКО, Т. ТОДОСІЄВА, учні середньої школи № 14, делегати обласної конференції. м. Кіровоград.

Сторінка для учнів шкіл, ПТУ, технікумів, студентів та педагогів

Н А «Параді ансамблів» Київського міського рок-клубу (1987 р.), який проходив у концертно-танцювальному залі «Сучасник», відбулася неординарна подія. Абсолют-

ним переможцем конкурсу «Симпатії публіки» стала зовсім тоді невідомо київська група «В.В.». Лише за кілька днів до початку концертів група показала свою програму

художній раді і одержала її схвалення, а потім... з дивовижною легкістю завоювала симпатії прихильників альтернативного рока.

У групи «В.В.», як і у багатьох дебютантів вітчизняної рок-сцени, було «важке» дитинство. Грала важкий метал і група «О», що з'явилася в 1983 році. Перебуваючи в її складі, гнали свої хард-рокові рифи Юрій Здоренко (гітара, вокал) та Олександр Піпа (бас-гітара). Однак поступова «комерціалізація» металу викликала все більше розчарування у гітарного дуєту.

— Досить швидко ми зрозуміли, що з металом нам не по дорозі, — говорить Юрій, — електронна ж поп-музика викликала ще більшу огиду. Ми почали слухати джаз — традиційний і новий, та, звичайно, альтернативу «нову хвилю».

Олександр Піпа додає: — Непомітно для себе ми вийшли на популярну музику 60-х років. Пам'ятаєте пісні Міансарової, Бабаджаняна, Ободзинського. А українська музика? Це, взагалі, ще не відкритий материк.

Щасливою миттю для друзів-музикантів став 1986 рік, коли дует отримав одразу двох непересічних музикантів-шоуменів: Олега Скрипку (вокал, баян, саксофон, танці) та Сергія Сахна (ударні інструменти). Юрію й

Олександру манера співу Скрипки дуже сподобалась. І сподобався навіть не стільки сам голос, скільки природний артистизм Олега, пластичність і те, як він спритно «ганяв» рок-н-роли на баяні. Олег співав свої блюзи українською мовою, і не було ніякої

зичне вирішення в таких піснях, як «Танці», «Товариш майор», «Махатма», «Я летів» та інші, об'єктивно вивели групу до ряду найбільш самобутніх українських команд. Якщо бути точним з питань стилістики, то усвоїх піснях «В.В.» досягла унікального сплаву фоль-

нею «Були деньки». Нещодавно вона завершила роботу над подвійним магнітофонним альбомом, до якого увійшли старі й нові популярні пісні. Група відома вже й за межами України: побувала з гастролями у Москві, Ленінграді, Варшаві, брала участь у різноманітних музичних фестивалях. Півроку тому сталися зміни у складі «В.В.». Нині замість Сергія Сахна за ударною установкою працює Олександр Комісаренко (екс-«Квартира № 50»). У березні 1989 року в Москві відбулися спільні концерти «В.В.» з англійською групою «Уорлд домінейшн ентерпрайз». Хоча московська публіка йшла загалом на англійців, «В.В.» зустрічали тепло. То був перший інтернаціональний альтернативний рок-альянс. Другий раунд відбувся незабаром — удома: 14 квітня «В.В.» грала з «незалежною» групою «Сонік Юс». На фестивалі «Фотодраф-89» «В.В.» запропонували декілька нових «танцеподібних» хітів. Орієнтири — ті ж самі. І вони відомі. Це — «звести» зал будь-якою ціною, влаштувавши на сцені мало не божественно. І ще — традиційні «вешні» атрибуту. А, зрештою, поза сценічною політикою не зайве було б подумати і про музику...

СЕР ДАНСІВНИК.

В ОНИ дебютували в розпеченій атмосфері «Рок-діалога» навесні 1987 року. Порівняно з гостями-ленінградцями — видовищним «Аукціоном» та хард-роковою «Присутністю» — київський «Колезький асесор» виглядав щонайменше непереконливо. Зерно — а ним у колективі був потяг до ускладненої композиційної гри — не проросло. Невдовзі з «Асесора» пішов гітарист. Потім — барабанщик. Проте криза, що розвела ансамбль, не порушила тандему засновників «Колезького асесора» — Василя Гойденка та Олександра Києвцева. Минує рік. В оновленому складі «Колезький асесор» (спочатку під егідою рок-клубу, а згодом — під маркою «Експерименту») знову вийшов на концертні майданчики Києва.

Зрозуміло, що далеко позаду залишилися часи захоплення арт-та симфо-роком, відмова від псевдосимфонізму пішла на користь «новій хвилі», але дуже незвичній, у якій поляризується вітчизняна експериментальна музика.

У жовтні 1987 року спільно з ансамблями Київського рок-клубу, а саме з «Едемом» та «Квартирою № 50» група витримує випробування музичним рингом у Бердичеві. Деяко пізніше «Парад ансамблів», проведений рок-клубом у концертно-танцювальному залі «Сучасник», назвав колектив у десятці кращих. У грудні 1987 року «Колезький

асесор» виступив на фестивалі Харківського рок-клубу. «Акції» «Асесора» пішли вгору.

Як би самовпевнено не трималися вони на міській сцені, але запрошення виступити в Запоріжжі на «Фестивалі електроакустичної музики» було сприйнято не без вагань: надто «крутим» здався сам собі андеграундовий «Асесор». Але нічого: були навіть овації. Додому вони привезли спеціальний приз.

Якщо вам доводилося бувати на концертах «Колезького асесора», ви помічали, напевно, як рішуче ділитися зал на опонентів та шанувальників. Не певне, що суть «Асесора» вичерпується атакуєчим «гострим» звучанням, шокує-абсурдистською лірикою, екстатичною манерою виконання. Справа не в ансесуарах стилю — у внутрішніх його ознаках. Здається, серед вітчизняних груп не існує аналога «Асесора» — сукупність текстів, музики, манера виконання народжені сукупністю чотирьох

творчих індивідуальностей. «Колезький асесор» — це Василь Гойденко (гітара, голос), Олександр Києвцев (бас-гітара), Гліб Бутузов (гітара) та Олексій Ринденко (ударні інструменти). Усі свого часу здобули освіту на електроакустичному факультеті КПІ. Але кожний з них — це «селф-мейд мен» (людина, яка сформувала себе сама). Поезії В. Хлебникова, сучасний музичний авангард та симфонічна музика — в постійному культурному обігу групи.

В одній з рецензій стилістичні зміни у творчості «Колезького асесора» коментуються так: «Музика змінювалась від сюрреалістичної психоделії до постпанк-рокової психоделії (так званий «панічний рок»). Група абсолютно оригінальна».

«Колезький асесор» створив такі програми: «ТУЗ» («Дитячий альбом»), «Активні шамани» (1987), «Пасивні шамани» (1987), «Літа повсталих інтернованих дітей» (1987), «Капітуляція» (1988), «Військова музика» (1988), «Кол. Ас.» (1989).

Ш. ШАМАНСЬКИЙ.

НА ПРАВОМУ березі Синюхи стоїть село Торговиця. Перша згадка про Торговицю датується 1331 роком; оскільки ж згадується вона як містечко, то виникла, очевидно, ще раніше. Сама назва — чітко вираженого слов'янського походження, перекладається з давніми до-

Кіровоградщини і огинаючи верхів'я Інгульця та Інгулу.

У тому ж XIV сторіччі вершилися і великі справи на Україні; після страшної поразки починалося відродження дааної української народності, закладалися підвалини української нації. Посилю-

В ЛІТКУ 1363 року великий князь литовський Ольгерд вщент розбив на Синіх Водах (тепер Синюха) татарське військо, поклавши край пануванню ординців у Південно-Західній Русі. Де ж саме відбулася та історична битва? Це питання й донині хвилює істориків. Мо-

«Історія міст і сіл УРСР» не дає відповіді на це питання, як і десяти томник «Історія Української РСР». В наукових виданнях «Золотая Орда и ее падение» Грекова Б. Д. та ін., «Восточная Европа и упадок Золотой Орды» Грекова І. Б. ви теж не знайдете координат битви на Синіх Водах (її ще називають «битвою на Білобережжі»). Можливо, вдалося б щось знайти в роботах Батури Р. К. «Литва в боротьбі народів проти Золотой Орды» чи Любавського М. К. «Очерк истории Литовско-Русского государства до Люблинской унии заключительной», та їх годі знайти в Кіровограді. Чи ж така вже безпросвітна ця «біла пляма» нашої історії?

1353 року Литва вступила в захоплену Польщею Галичину. Аж до 1366 року точилася боротьба між двома державами. Великий князь литовський Ольгерд, котрий все своє життя провів у війнах, саме з Галичини 1363 року вирушив у похід проти татар. Ішов Чорним шляхом по середній його гілці. Після десятиденного переходу, подолав близько чотирьохсот кілометрів, вивіз військо до Торговиці.

Татари, зачуваючи, що через Поділля прямує грізний супротивник, нашіди, ку почали збирати військо на лівому березі Дніпра на 30 верст нижче теперішнього Запоріжжя. Звідси, скориставшись Кічкаською переправою, татари вийшли, щоб зустріти Ольгерда, військо якого вже астигло переправитися через Сині Води. Цим маневром Ольгерд зайняв напрочуд вигідну позицію. Лівий фланг литовських полків прикривала Велика Вись і ліси північніше Чорного шляху. З півдня стримувала татарську кінноту річка Кагарлик. Мабуть, в Ольгердових рядах був і його племінник Дмитро Михайлович (Кор'ятювич) Боброк-Волинський — той самий, що через сімнадцять років у Куликовській битві нарадив Дмитрію Донському перейти Дон, схватити засадний полк тощо... На Синіх Водах билися і сини Ольгердові Андрій та Дмитро, які теж згодом відзначилися на полі Куликовому. То чи не на Синіх Водах писався сценарій і Мамаєвого побоїща?

На Синіх Водах татари були під проводом трьох ханів; на поле бою прийшли три орди. У Яворницького повідомляється,

що багато пізніше, в 1625 році, в Причорномор'ї кочувало чотири орди, які мали всього 50 тисяч вершників. Є підстави вважати, що на Синіх Водах татари мали більшу військову силу, виставивши 80—100 тисяч війська. Та й практика воєнних сутичок тих часів свідчить за це (порівняймо з Куликовською битвою 1380 року, де татар було 120 тисяч).

Ольгердове військо було не меншим. Отже, зіткнулися дві сотисичні армії. Поле битви (своєю площею і формою, до речі, дуже подібне до поля Куликовського) було посічене балками та чагарниками. В його межах був і великий ліс.

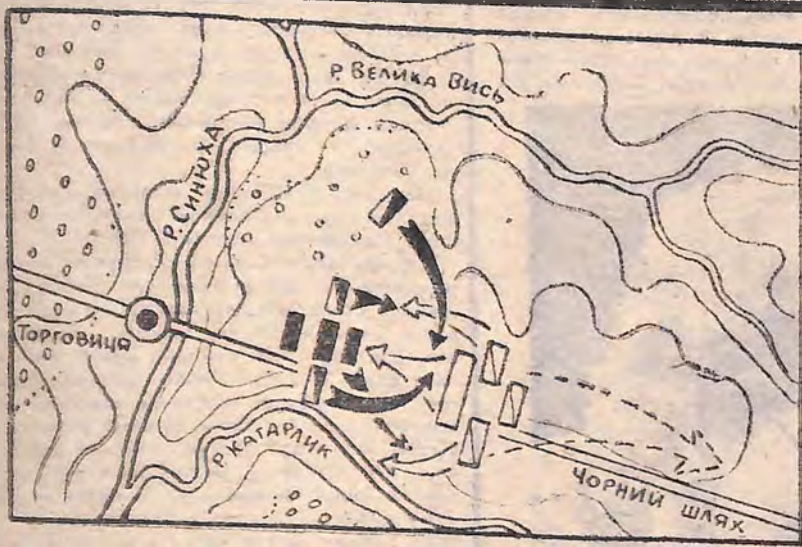
Битва розпочалася фланговими ударами татар, які хотіли охопити противника, а потім у кільці винищити. Однак основна сила ординців — кіннота не мала достатньої смуги для маневру, бо лівий фланг Ольгерда був прикритий лісом, а правий — річкою Кагарлик. Любовий же удар ординців зав'яз у масах добре озброєних і захищених литовських воїнів.

Завчасно пробравшись лісом, великий кінний загін литовців вийшов у тил татарам, які занадто пізно побачили це. Почалася жахлива січа, з якої вивалося небагато татар. Вони кинулись тікати на схід Чорним шляхом. Ольгерд переслідував утікачів, і через півтори доби біля теперішньої Великої Виски знову почав нав'язувати битву. Кинувши Чорний шлях, татари побігли навропець, аби відірватися від переслідування. Та на підході до Інгулу Ольгерд знову напав на їхній табір. Між Інгулом та його притоками Грузькою і Сугоклеєю почалася нова битва. Там, де тепер села Катеринівка і Обознівка, виходять на поверхню землі товсті шари білої глини. Ось колір цих шарів і визначив назву нової битви — битва на Білобережжі; у ній ще раз сповна проявився хист Ольгерда як визначного полководця. Затиснуті між трьома річками, татари відчайдушно боролися. Побачивши безперспективність боротьби, почали малими загонами «віялом» розтікатися аріанобіч з поля бою, уникнувши повного винищення. Троє ханів, очевидно, загинуло: неدارма-бо саме на той час в Придніпров'ї висунувся на перші ролі темник Мамай, зять золотоординського хана Бердибека...

Ольгерд, маючи доволі знекравлене військо, не ризикнув форсувати Дніпро, а повернувся на південь, де, як повідомляє М. Карамзін, вийшов до Криму і зруйнував Херсонес. А вже звідти, знову-таки Чорним шляхом, попрямував на Київщину.

Признаємося: змальовані нами картини битви на Синіх Водах та після неї, є поки-що тільки гіпотезою, яка ще потребує наукового уточнення. Але все виглядає доволі логічно, чи не так?

А. БАГАЦЬКИЙ,
С. ПЕТРЕНКО.

монгольськими найменувалися України-Русі: Ушиця, Дубровниця, Тисмениця...

І задвоє до монгольського нашестя ці землі ставали як ареною бойових сутичок з половцями, так і місцем мирних, торговельних контактів. Ще князь галицький Роман Мстиславович взимку 1202 та 1204 року робив великі походи на степ, вишодячи безліч полону й половецькі отари, а його попередник Ярослав Осмомисл у спілці з половцями нападав на інших сусідів. Інші князі того ж роду одружувалися з доньками половецьких князів... І все ж у давньоруські часи Торговиця, очевидно, була осередком слов'янства на березі половецького етнічного моря, хазії якого то накочувалися на південноукраїнські степи, то відходили аж за Дніпро й далі.

Давня Торговиця домонгольських часів мала своїх умільців-ремісників, про що свідчить розкопана тут кузня із готовими виробами й металевими заготовками. З півночі сюди підступали ліси, що зумовило розвиток теслярства і бондарства, боршніцтва. Жінки традиційно ткали полотно. На чорноземях збирали добрі врожаї зерна. А близькість кочового степу сприяла розвиткові скотарства. Отже, у цих місцях було чим торгувати.

...У XIV сторіччі тут на віки проліг так званий Чорний шлях — шлях невольничих сліз. Цим шляхом монголо-татарські орди вторгалися в густонаселені райони знесиленої Русі для нових грабунків. Як же він пролягав?

Татари мали звичай пересуватися по вододілах і правило це виконували в усі часи. Навпевно, так зменшувалась небезпека пересування, бо рух не утруднювався переправами, менший був ризик зустріти озброєного русина, який тримався ближче до річок. Чорний шлях біг з півдня на північ у межах річки Дніпра та Інгульця. Північніше Жовтих Вод круто завертав на захід, заходячи на теперішню

валася українська колонізація спустошених монголо-татарами земель південного степу. Освоювалися масиви шириною кілометрів у 100—120 по осі Харків — Полтава — Чигирин — Умань. Торговиця з околицями також потрапила в цю «смугу відродження». Етнічні групи різного походження осідали тут по сусідству, в більшій чи меншій мірі привносячи щось і від себе в становлення єдиного місцевозного етносу. На величезних територіях у Торговиці сходилися жителі Галичини, Київщини, Волині. Можна було зустріти тут вихідців із Володимиро-Суздальського князівства (пізніше їх почали називати московитами), волохів, половець, татар, ляхів, євреїв, литвинів, угорців... Селянство, ремісники, купці, знаті, бродники старих часів, блукальці непевного походження знаходили й свій інтерес у Торговиці.

Різного роду авантюристи, як мухи до меду, зліталися сюди на великі ярмарки. Звісно, що давньоукраїнський елемент був найчисленнішим. Як гриби, в смугі освоєння виростали хутори і села. Пускала нове коріння привселення вихідцями з Галичини і Київщини вікова культура.

На цей час тут уже склався тип селянської хати-мазанки — замість зрубу чи землянки. Такі хати з чотиришбковими вікнами, під солом'яними стріхами, з глухими північними стінами цілі століття по тому білили тут між вишневими садками. Селяни сіяли пшеницю, просо, гречку, жито. Жінки владарювали на горах, а там росли буряк, гарбуз, цибуля, часник, капуста, горох. Були й ділянки для баштанів, під коноплі. Садки рослини вишнями, малиною, ожиною, суніцями. Біля тинів красувалися мальви, львисток, барвінок...

Торговиця стала одним із основних осередків нової спільності; тут оселилися не тільки найсміливіші, а й вмілі люди, котрим треба було і господарювати, і боронити себе в разі потреби.

же, на території нинішньої Кіровоградщини? — запитуємо й ми (адже Синюха протягом 85 кілометрів зі ста тече по території області).

ПРО КНЯЗЮ СЛАВУ И НЕДОЛЮ ХАНСЬКУ

ВІД СИНІХ ВОД НА БІЛИЙ БЕРЕГ...

НА РІЗНІ
ТЕМН

Агафія Тихонівна вибирає...

Не маючи перед собою п'єси «Одруження» М. В. Гоголя, з прем'єри за якою у театрі імені М. Л. Кропивницького щойно повернулася, я не відважусь сперечатися з режисером М. Горюховим щодо прочитання відомого класичного твору. Зтім, популярність «Одруження» не варто перебільшувати, на театрі, навіть російському, його зустрінеш значно рідше, ніж, скажімо, знаменитого гоголівського «Ревізора». Хоч що там не кажити, а монолог Агафії Тихонівни про губи Никанора Івановича, ніс Івана Кузьмича, статечність Івана Павловича і сміливість Балтазара Балтазаровича відомий і то-му, хто про театральний варіант не має ніякого уявлення. Вік не пам'ятаю, з якого приводу з'явився у моєму записнику під час вистави (професійна звичка!) вигук: «Ах, Миколо Васильовичу, Миколо Васильовичу!». Якою б смішною і дуренькою не здавалася нам купецька донька Агафія Тихонівна, а в її мрії про «ідеал з носом» таки щось є! Я ж веду мову про те, що після перегляду вистави у мене залишилось відчуття якоїсь «яшні». Перепрошую, я не посягаю на честь і достоїнство статечного ексекютора, Яшні, прізвище якого напикало нашу героїню, як і його наміри стосовно Агафії Тихонівни не викликають сумніву. Мені дещо незрозуміла метафоризація режисера, який основу конфлікту побачив у зіткненні відмиряючих дворянських гнізд(!) і виходу на арену купецтва. Мені завжди здавалося, що «Одруження» зовсім про інше. П'єса писалася 1833 року і сумнівно, що у цей час Росія справляла тризну по дворянству. Тому я до фінального епізоду не могла зрозуміти моменти зі Старикозим, що метроном символізує наблизження епохи мануфактур, образно висловлюючись «Балалайка і КС». Тільки до чого тут Гоголь? Боюсь, що черги до «Макдональдса» не дуже впишуться в атмосферу 37-го року. Як і сокира купця Лопакіна непридатна трошити стільці у віталні Агафії Тихонівни.

Втім, мабуть, і я надто згущую фарби. Тим більше, що конфлікт між купецькою дочкою і її оточенням, насамперед у особі тітки Орини Пантелеймонівни, все-таки існує. Бажання племінниці вийти заміж неодмінно за дворянина зустрічає опір, хоч і не такий вже рішучий. Видно, тіточці не терпиться випхнути Гашму заміж...

Висловлюючи, так би мовити, приватні претензії до режисера, я в той же час мушу зазначити, що вистава варта того, щоб мати свого глядача.

Не часта гостя на нашій сцені класика, тим більше російська чи зарубіжна. Актори, і це добре зрозуміло, стомилися від аморфних, суто розважальних п'єс, їм хочеться сильних пристрастей, гострих вражень, непригнаних почуттів. Їм зрозумілий не лише гумор, а й сатира гоголівського твору. Можливо, все-таки надто карикатурним вийшов «набір женихів». Схоже, М. Горюхов не замислювався над тим, щоб не пересолити. На мою думку, не вистачає характеру Теклі Іванівни [артистка Л. Козир]. Сваха у

«неймовірній історії» Миколи Васильовича Гоголя грає далеко не останню роль, власне, всю катавасію з одруженням закурила вона. А женихи! Статечний ексекютор Яшня, про якого вже згадувалося [заслужений артист УРСР В. Зіноватий], досить виразний одставний піхотний офіцер Анучкін [О. Дорошев], нарешті, бувалий моряк Жевакін [О. Майстренко] зі своєю сіцилійською ідеєю. Симпатичні, що й говорити. Бідна Агафія Тихонівна! (На жаль, мені довелося побачити у цій ролі лише Л. Королєнко, що грає в чергу з Н. Іванчук і скажу відверто, особливих нарікань виконавиці не викликає. Дещо поменше б метушні, але цього слід побажати всім виконавцям, за винятком М. Єніної [Орина Пантелеймонівна].

Основного претендента на одруження з Агафією Тихонівною надвірного совітника Подколюсіна грає В. Алдошин. Приємно відзначити, що від ролі до ролі актор почувався у театрі з більшою певністю. Не від-

разу прийшов Алдошин до Подколюсіна і те, що прийшов, необхідно вітати. Не можу сказати, що виконавець знайшов якісь особливі нюанси, але тримається на сцені природно, не маніпулюючи почуттями. Його теж не дуже звинуватиш у схильності до метушні на сцені.

Комедія існує не лише для того, щоб сміятися. Іноді хочеться й заплакати. Мені по-людськи шкода Жевакіна, якого О. Майстренко малює іноді відверто ліричними фарбами. Шкода і Агафію Тихонівну, бо

при всій розумовій обмеженості це загалом добра, хороша дівчина. Вона так боїться образити недоречних женихів, віддавши комусь перевагу... І нарешті робить вибір.

Скажу відверто, я мало що второпала у задумі сценаріста [О. Давидов], але безперечно зоровий образ вистави відповідає режисерській концепції М. Горюхова. З цим можна сперечатися, але ігнорувати — ніяк.

І нарешті, останнє. Напівпорожній глядацький зал. Невже у нашому місті так добре знають класику, що відвідання театру вважається зайвим? Я звертаюся до учителів російської літератури шкіл, викладачів вузів і технікумів — нічим іншим, крім ватної бездуховності, даруйте за відвертість, пояснити відсутність молоді в театрі я не можу. Невже Микола Васильович не заслуговує поваги? Я вже мовчу про все інше.

В. ЛЕВОЧКО.

На знімку: сцена з вистави. Фото В. ГРИБА.

ТЕАТР

АВТОРАЛІ У СВІТЛОВОДСЬКУ

28 жовтня з ініціативи клубу «Віраж», МК ЛКСМУ (МДС), ДТСААФ, ДСТ у Світловодську були вперше проведені змагання по авторалі серед інвалідів. Змагання зібрали багато глядачів, незважаючи на холодну погоду. Були запрошені команди з багатьох міст, але того дня паралельно проходили авторалі у багатьох містах. Заздалегідь були замовлені номери у готелі, їдальня, бензин...

Бранці на стадіоні «Металург» зібралися любители цього виду спорту, родичі та просто зацікавлені. І ось останні настанови суддям, жеребкування, теогляд, — взагалі, формальностей багато, але вони необхідні.

Нарешті, о 10.45 — загальне шикування учасників. З вітальним словом виступив секретар міського комсомолу Анатолій Патока.

Об одинадцятій ранку стартує екіпаж під № 1. Це представники міста Кишинєва. Через дві хвилини дається старт екіпажу під № 4 міста Світловодська: водій Валерій Юр'єв, штурман Володимир Морозов. Ще через дві хвилини рушає кишинівський екіпаж: водій Анатолій Ротар, штурман Валерій Шолохов, неодноразові учасники всесоюзних та міжнародних раллі. А слідом за ними на машині № 6 вже відомі нам Ігор Довгий, учасник змагань у Кишиневі, Києві, Москві, Чехо-Словаччині, та його штурман Геннадій Ожерельєв. Геннадій — новачок, але йому дуже пощастило з партнером.

Від нашого міста виступали також Сергій Осика, Володимир Бахмат, Григорій Манойлов, Сергій Довгий, Ігор Іванічев, Олександр Петров.

Умови змагань для всіх однакові.

Та не обійшлося на трасі і без пригод. У районі меблевої фабрики забуквало декілька екіпажів. І, якщо господарі зійшли з траси, то кишинівці змогли дійти до фінішу, показавши непогані результати.

Учасники знаходилися на трасі близько чотирьох годин. Довжина траси — приблизно 120 км. І це захоплююче видовище могли спостерігати не лише мешканці Світловодська, але й жителі Павлиша, Ревовки, Нагорного та інших навколишніх сіл.

Переможцем світловодського ралі став екіпаж № 6 у складі Ігора Довгого та Геннадія Ожерельєва (клуб «Віраж», м. Світловодськ).

Велику допомогу в організації та суддівстві надали клуби воїнів-інтернаціоналістів «Перевал» та «Побратим».

Спорткомітет об'єднання «Олімп» — єдине підприємство міста, яке заснувало свої призи. Інші підприємства не брали участі, а деякі й просто не знали про змагання.

Авторалі, які вперше проводились у Світловодську, показали, що в нас є не лише справжні спортсмени, але й справжні болільники. Тож недавайте заснований приз глядацьких симпатій.

Учасники змагань розіхалися, домовившись, що такі зустрічі будуть і надалі. А ми сподіваємось, що у наступному році в авторалі візьмуть участь не тільки спортсмени-інваліди.

С. КРЯЧКО.

м. Світловодськ.

КАРНАСУРА

(Продовження. Початок у №№ 29—35, 40, 41, 45, 46, 47, 48).

АПЕНДИКС ДО РОЗДІЛУ 7

НАХИЛИ ІНДІЙСЬКИХ ЖІНОК. Жінки з центральних та північно-західних регіонів Індії високі й сильні, але далеко не такі ніжні, як жінки півдня. Ці останні нижчі середнього зросту, із стрункими й лагідними обрисами, мають гарні зуби, великі очі, дуже чорне і гладке волосся, яке турботливо знаходиться оливково; збирають його назад у вузол за лівим вухом; оздоблюють жовтими квітками і прикрасами доповнюють золотом біжутерією спереду голови або на верхній вузол.

Елегантніші у своєму туалеті індуски забарвлюють шафраном усі частини тіла, що на видноті, а розчиром сурми зачорнюють краї повік. Залежно від заможності носять браслети золоті або зі срібла чи міді. Багатші обираються в коштовності. Оздоба зі срібла носять на ногах, ступнях та іноді на руках. Кожен палець на нозі має свій власний перстень. Також жінки носять дуже тонку каблучку із золота в носі, в Європі схожі каблучки носять у вухах. Біжутерія є переважно єдиною оздобою індійських жінок, вони її носять постійно, навіть під час виконання робіт по дому. Усі жінки даються усукати їм волосся по всьому тілу.

СЕСУАЛЬНІ УПОДОБАННЯ РИМСЬКИХ ДАМ ЗА ЦЕЗАРСТВА. Ювеналій, 6 сатира: «Чи ти сповна розуму? Чи ти, Постуме, береш дружину? Яна Еринія чи змія тебе переслідує? Чи не знаєш інших способів, щоб позбутися волі? Не бракує адеж шеврки, а на горішньому поверсі відчинені вікна, неподалік же твого помешкання — міст Емілія».

Якщо ж тобі не подобається такий різновид смерті, може, кращим було б, яби ти спав із хлопчиком? Хлопець не впадає у нічні клопоти, лежачи під боком, не вимагає від тебе жодних дарунків, не нарікає на бідність твоїх пестощів і що не починаєш солти за його бажаннями.

О свята простото! Якщо припаде тобі чиста, сором'язлива дружина, може схилити коліна при вході до Капітолію і пошарпавати Юноні ялівку з позолоченими рогами. Бо мало таких, котрі були б гідні торкнутися стрічки Церери і цілуноків, котрих би не остерігався власний батько.

Однак чи один чоловік не вистачить Іберині? Скоріше змусиш її до того, щоб задовольнилася одним оном.

А чи на театральних лавах не знайдеш тієї єдиної, котру би зміг безпечно покохати і забрати з собою?

Коли актор Батиллус хтиво грає роль Леди, Тунція не контролює міхур, а Апулія починає пицати і зітхати, мовби в обіймах коханця, Тимелія ж мовчить: вона, як новачок, всьому вчиться.

А інші? Коли вже згорнуто зав'язу і зачинено порожній театр, коли у паузі між виступами гомонить лише форум, інші жінки із смутком в очах стискають маску, тирс і штанці актора Анція.

Урбікус зриває вибухи сміху, граючи в комедії. До нестями в нього закохана Елія. Але в ній бракує грошей. А їх потрібно чимало, щоб розіграти застібку комедійному акторові. Інші вмирають від голоду Хризогонуса. Гіспулла шаліє за трагіком. Може, сподіватися, що подібним чином вони захоплюватимуться риториком Квінтіліаном?

Береш собі у дружини тому, щоб зробила батьком Ехіона чи Глатіроса, котрі вміло виграють на цирі, а чи Амброзія, якому вдається гра на флейті. Еппія, дружина сенатора, супроводжує трупу глadiatorів аж до Фаросу, Нілу чи до славетних мурів Александрії. Так чинить Еппія, звичайна жінка. Тебе це дивує?

Але зирни на противників богів, послухай, що переносить Клавдій. Дружина його, пересвідчившись, що той спить, мала досить зухвалості, щоб проминати ложе цезаря на Палатині на убогу яму кубла. Ставши куртизанкою, Августус не барилася одягти нічного каптура і звітність із палацу лише з однією служницею. Приховуючи чорне волосся під злинялою перуною, вступала до розігрітого кубла, заповненого старими матрацами. Там займала відведений їй нуток, роздягалася донага, залишаючи на грудях лише золоті прикраси, і нидалася в розпусту під іменем нуртизанки Лікісії, і не соромилася оголяти своє лоно, котре носило тебе, шляхетний британець.

Пестощами зустрічала кожного, хто приходив, і вимагала оплати. Коли хазяїн випроваджував своїх дівок, невесело виходила: що ще могла зробити, зачинити занукоту. Поверталася все розгарижена жагою розбуклої матки, і вимушена мужичинами, зовсім не мала вигляд задоволеної. Із розмазаним обличчям, оббурена кіптявою лампи, приносила запах кубла до цезарського ложа».

МІСТЕРІЯ ДОБРОЇ БОГІНИ. Ювеналій, 6 сатира: «Відомо, що твориться під час містерій Доброї Богині, коли флейта спонукає до рухів поясницю, а від подвійного впливу труби і вина зачумлені ванханки Пріапа шматують своє волосся і заходяться. У їхніх думках народжується раптове прагнення тілесного зв'язку, верески посилюються розпаленою хіттю, старе вино струмками тече по їхніх стегнах».

Сауфея намовляє до боротьби дівок із кубла. Діадема є нагородою. Її виборюють хтивими рухами стегон, хоча сама вона захоплюється плавними рухами Медулліни та її вмінням крутити купірок. Пальмо першості розділено між обома жінками: вміня йшло тут у парі з народженням. Не було жодного припинення, жодної гри, все відбувалося з ясравим реалізмом, що викликав би рум'янець в охололого з часом Пріапа чи Нестора з його гризною.

Розбужена тілесною жагою, вона не дозволяє ченати. Голос забирають інстинкти самки. Одночасно з цим під силеплінням розлягається крик: «Уже можна, давайте мужики!». Кожна матрона вимагає гукнути свого коханця. Якщо любіжний ще в ліжку, наже, щоб обгорнувся лише плащем і негайно приходив. Якщо немає коханця, його можуть замінити бранці. Якщо ж ті повтікали, можна за певну суму привести водовоза. Якщо ж і такого треба шукати, а мужиків бракує, вона не вагається підставити сідниці вісловою».

Відомо, що римські красуні мали звичай пробиратися перевдягненими до кошар глadiatorів, де під час розминок атлети вправлялися наго. Сховані в ложах, жінки спостерігали за борцями, а далі робили вибір і дозволяли кохати себе тим, кому вдавалося їх найбільше задовольнити.

СПІВІВІДНІСТЬ З СВНУХОМ. Ювеналій, 6 сатира: «Трапляються жінки, котрі полюбляють лагідних свнхувів з їхніми м'лякими поцілунками: з ними їм нічого побоюватися шорсткого підборіддя чи потреби переривати вагітність. А розкоші від цього не менше — медикам їх передають уже тоді, коли молодечі органи достатньо розвинені. Яйця мають досягти ваги двох фунтів, бо їм дозволяється повний розвиток до операції Геліодуса. Той, кого господиня зробила свнухом, заходячи до публічної лазні, вже задля привертася до себе загальну увагу. Що ж до розмірів, то тут йому може позаздрити сам Пріап».

Хай спить із своєю господинею! Але ти, Постумус, не довіряй йому свого Броніа, котрий набуває чоловічих рис».

ЖОРСТОКІСТЬ РИМСЬКИХ МАТРОН. Овідій, «Арс аматорія»: Нічого не маю проти того, щоб служниця у присутності мужчини розчісувала тобі волосся, що спадає на плечі: але не нервуй і не нагазуй постійно змінювати собі зачіску».

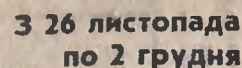
Хай покоївна буде в безпеці! Терпіти не можу жінки, котра нервово шхрябає її обличчя і наліцять руни шпилькою. Адже тоді покоївна кляне голову своєї пані і, торкаючись ненависного волосся, зволонкує його слізьми і кров'ю».

Марціаліс, «Епіграми». На Лалагу: «Через невдало закручену пуклю розпалася майстерна зачіска Лалаги. У помсту вона вдарила служницю дзеркалом, до якого перед тим зазірала, а потім ще й звалила її на землю, шарпаючи і б'ючи».

Припини, Лалаго, виладати своє прокляте волосся! Щоб жодна служниця не торкнулася твоєї шаленої голви. А щоб саламандра залишила на ній свої сліди, і жаклива бритва оголила до самої шкіри, щоб твоє обличчя стало гідним твого дзеркала».

Ювеналій, 6 сатира: «Непогано знати, що поробляють і чим заніпоптані дами протягом дня. Якщо чоловік спав уночі спиною до своєї ліпшої половини, інтендант на півдні звільненою, а служниця роздгає її до нага для биття різками. Якщо зазігнався носильник, він також буде покараний за сон господиня».

(Далі буде).

26 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (I програма)

▲ ЦТ (II програма)

21.40 — На сесії Верховної Ради СРСР. 22.40 — Подвійний сесії Верховної Ради РРФСР. 23.10 — «Лист». Прем'єра художнього телефільму. (Югославія).

27 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (I програма)

▲ ЦТ (II програма)

му 3'їзді народних

cepega

28 Листопада

▲ ЦТ (I програма)

▲ ЦТ (II програма)

19.05 — «Я не утратил

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

29 Листопада

▲ ЦТ (II програма)

пятница

30 ЛИСТОПАДА

▲ ЦТ (1 програма)

▲ ЦТ (II програма)

субота

1 ГРУДНЯ

▲ ЦТ (I програма)

ЦТ (II програма)

неділя

2 ГРУДНЯ

УВАГА! «ПОТЕНЦІАЛ»!

ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — Мультифільми. 8.45 — На екрані лунка 01. Фільми про пожежнику злепку. 9.15 — Клуб мандрівників (сурдоперекладом). 10.15 — Прера документального телефільму «Каракумський канал. Момент тини». Із циклу «Земля тривоги ашої». 11.10 — Колаж. 11.15 — деоанал «Радянська Росія». 1.45 — Фігурне катання. Міжнародні змагання. Довільний танець. 1.45 — «Білий олень тундри». «Художній телефільм». 15.55 — Яно вам після... 16.40 — Виступ хоу «Млада». 17.00 — Планета. Міжродна програма. 18.00 — У нас студії А. Гридчук і Л. Берлінська. Шуман. «Казові картинки». 19.15 — Світ, в якому ми живемо. Фільми кінодраматурга Б. Добровя. «Дев'ять днів і все життя», погада про Павловська. 19.15 — Турне катання. Міжнародні змагання. Показові виступи. У перерву — 20.00 — Вечірня назва. 21.00 Час (з сурдоперекладом). 21.40 Ілюзюн. «Машиніст». Художній фільм.

«БАРВІНОК» ЦВІТЕ ДЛЯ ВАС

Ви не забули передплатити для своєї дитини «Барвінок» на 1991 рік? Де ще, окрім «Барвінка», вона зможе й далі знайомитися з вічною книгою — Біблією? А в якому ще дитячому журналі зустрінеться із захоплюючими розповідями про славних запорозьких козаків; відчує красу і немирність народних звичаїв, традицій, пісень, казок; лігати з астронавтами у міжзоряних світах; милуватиметься власноручно зробленими іграшками? І, звичайно ж, «Барвінок» завжди даруватиме їй свої веселі барви — смішинки-веселюшки.

Наш редакційний комп'ютер випробує її кмітливості і винахідливості. Сміливцям — нагороди. А кому з передплатників пощастить у лотереї «Барвінка», на того чекають цінні виграші.

Сьогодні там багато розмов про інші країни, про цікаві мандри за кордон. Певно, й вам хотілося б, щоб донечка, синок трохи побачили світу? «Барвінок» і тут стане у пригоді. До редакції надійшло багато листів од юних канадців, американців, австралійців українського походження, дітей з інших країн, котрі хочуть листуватися з читачами «Барвінка». Не забувайте — це чудова нагода для знайомства.

Ілюструватимуть журнал найкращі художники. Вони ж відкривають таємниці пензля і фарб у заочній школі кожного художника.

«Барвінок» вирішить проблему вільного часу ваших дітей, їхньої самоосвіти. Вчителі впеvено почуватимуться з ним на уроках й у позакласній роботі. Особливо у вивченні мови — української чи російської. Журнал деомовний, працюють у ньому професійні перекладачі.

Шкода, коли все це буде не для вашої дитини. Індекс «Барвінка»: українською мовою — 74022, російською — 74023, вартість річної передплати — 4 грн. 80 коп.

ШАНОВНА ГРОМАДО!

Якщо Ви бажаєте стримувати протягом року правдиву інформацію про події, що відбуваються на Україні та за кордоном, — передплатуйте такі видання:

Індекс	Ціна на рік
60950 «Вісті з України» (20 коп.)	10.40
60969 «Культура і життя» (20 коп.)	10.44
60974 «Літературна Україна» (20 коп.)	10.40
60980 «Молодь України» (8 коп.)	12.00
60984 «Народна газета» (20 коп.)	10.40
61015 «Родослав» (50 коп.)	12.00
61021 «Слово» (50 коп.)	12.00
61022 «Старожитності» (1.20)	12.50
74022 «Барвінок» (40 коп.)	4.80
74087 «Вітчизна» (1.90)	18.00
74089 «Всесвіт» (1.70)	18.00
74135 «Дніпро» (1.20)	14.40
74183 «Дзвін» (1.30)	15.60
74257 «Київ» (1.60)	16.80
74304 «Малютка» (30 коп.)	3.60
74396 «Прапор» (95 коп.)	11.40
74401 «Пам'ятки України» (1.48)	3.64
74446 «Українська культура» (55 коп.)	6.60
74454 «Соняшник»	9.60
74493 «Україна» (90 коп.)	21.00
74660 «Окрейні» (70 коп.)	8.40
61049 «Молода гвардія»	10.00
60955 «Голос України» (газета Верховної Ради УРСР)	19.60
61045 «За вільну Україну» (Львів)	12.00
61109 «Галичина» (Івано-Франківськ)	12.48
І звичайно ж,	
61103 «Молодий комунар» (Кіровоград)	6.00

Без слів.

Мал. В. НЕНАШЕВА.

МОЛОДІСТЬ ЗЕЛЕНА

Посеред дороги стояв Старий Осел.

— Здрастуйте, дядечку Оселі! — привітався Лошак, що пробігав мимо.

— Здрастуй, здрастуй, малюк! — відповів на привітання Старий Осел. — Куди це ти так жваво скачеш?

— Та ось, до водопоя, вирішив попити водички, дуже жарко.

— Попити водички — це було б добре! — погодився Осел.

— То побігли разом, дядьку Осел, поїмо холодненької водички! — запропонував Лошак.

— Не можу! — відповів Старий Осел.

— Чому?

— А тому!

— Але ж ви хочете пити? — не заспокоювався Лошак.

— Хочу!

— Так чому ж не біжите до озера?

— Малий ще, щоб ставити запитання. Ось як виростеш, тоді ще може щось і зрозумієш, в чому я, до речі, маю сумнів.

— Ну, добре, дядьку, ви тоді стійте, а я побіжу, до побачення! — попрощався Лошак і побіг до озера.

— Все-таки добре, що я ще малий і нічого не розумію! — роздумував він, — а то довелося б і мені отак стояти посеред дороги на спеці, як дядько Старий Осел. Хотіти пити, але стояти!

О. ПЕРЛЮК.

Без слів.

Мал. В. НЕНАШЕВА.

Віра ВІЄВСЬКА

МЕТАМОРФОЗА

— Що з Ониськом? —

дивувались

Геть усі у нас в селі. —

Так, як він, не одягались

і французькі королі!

Вдяг дочку за «Бурда моден»

Важко дівчину пізнати.

Тільки в імпортному ходять

Двоє менших — жовтенят.

Он колготи вже десяти

Поміняв онук... Ну, де

Можно їх аж стільки взяти?

Що за фабрика пряде?

— Не дивуйте, люди, годі!

Не сушіть голів дарма.

В контролерах нині ходять

Рідний брат його Хома!

сміт Добровеличківка.

ВІН І ВОНА

Одна жінка прийшла до психіатра:

— Лікарю, ви повинні вилікувати мого чоловіка... Вже протягом десяти років він уночі розповідає про те, що робить удень.

— Десять років! І ви ким же тепер вибралися до мене!

— Саме тепер, бо з учорашнього дня він нічого не розповідає.

— Лікарю, моя дружина з глузду з'їхала.

— Невже!.. Що ж вона робить?

— Тримає у квартирі

шістдесят кішок.

— Шістдесят кішок! Це свідчить про те, що вона їх любить!

— Але ж, лікарю, у нас усі вікна зачинені і стоїть нестерпний сморід.

— То відчиніть вікна...

— Відчинити! Але ж тоді всі мої двісті голубів вилетять.

Суддя. Чому ви розіревали шлюб?

— Дружина хотіла мати хлопця, а я був проти.

— Чому! Адже діти — окраса сім'ї, продовження роду.

— Але вона хотіла мати зразу тридцятирічного!

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 71.

НЕДІЛЯ, 25 ЛИСТОПАДА

10.00 «Хі Мені». 3 частина.
11.30 «Зоряні контакти 3 ступеня». США. Фантастика.
13.30 17.30 «Помста боксера». США. У головній ролі Жан Клод Ван-Дам.
15.30 «Гонки у часі». США.
19.30 «Повернення Рожевої пантери». Франція. Комедія.
21.30 «Виття-2». США. Фільм жахів.

ПОНЕДІЛОК, 26 ЛИСТОПАДА

10.00 «Світ талісмана». США. Мультфільм.

11.30 «Падіння Римської імперії». США. 1 серія. Історичний фільм.
13.30, 17.30 «Дослідження бога». Бойовик. У головній ролі Д. Чен.
15.30 «Мисливці за роботами». США. Бойовик.
19.30 «Розгудка у страхітливості». США. Бойовик.
21.30 «Вантажівки смерті». США. Бойовик.

ВІТРОК, 27 ЛИСТОПАДА

10.00 «Зірка відваги». США. 1 серія. Фантастичний мультфільм.
11.30 «Падіння Римської імперії». США. 2 серія.
13.30, 17.30 «Бронсон Лі — чемпіон». Гонконг. Бойовик.
15.30 «Меч і чаклун». США. Пригоди.
19.30 «Добровольці». США. Бойовик.
21.30 «Мертві на 99,44 процента». США. Бойовик.

СЕРЕДА, 28 ЛИСТОПАДА

10.00 «Зірка відваги». США. 2 серія. Мультфільм.
11.30 «Тигр Джо». США. Бойовик.

13.30, 17.30 «Великий переполох у Малому Китаї». США.
15.30 «Гремлені». США. Фантастика.
19.30 «Ноль морського калібру». США. Бойовик.
21.30 «Дім». 1 серія. Фільм жахів.

ЧЕТВЕР, 29 ЛИСТОПАДА

10.00 «Зірка відваги». США. 3 серія. Мультфільм.
11.30 «Чорна дірка». США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Нінзя на полях смерті». Бойовик.
15.30 «Битва титанів». США. Історичний фільм.
19.30 «Місячний гонимий». США. Бойовик.
21.30 «Дім». 2 серія. Фільм жахів.

П'ЯТНИЦЯ, 30 ЛИСТОПАДА

10.00 «Зірка відваги». США. 4 серія. Мультфільм.
11.30 «Супермен-4». США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Хижак». Бойовик. У головній ролі А. Шварценеггер.
15.30 «Виллих дияволу». США. Пригоди.
19.30 «Зв'язані фантастичного призначення». Бойовик. У головній ролі Д. Чен.

21.30 «Помри тяжко, але гідно». США. Бойовик.

СУБОТА, 1 ГРУДНЯ

10.00 «Зірка відваги». США. 5 серія. Мультфільм.
11.30 «Американський хвіст». США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Малюк карате-3». США. Бойовик.
15.30 «Підрозділ «Дельта». Бойовик. У головній ролі Ч. Норіс.
19.30 «Назад у майбутнє». 1 серія. США. Фантастика.
21.30 «Знайдеш друга, знайдеш скерб». США. Комедія.

НЕДІЛЯ, 2 ГРУДНЯ

10.00 «Зірка відваги». 6 серія. США. Мультфільм.
11.30 «Дельта-3». США. Фантастика.
13.30, 17.30 «Танго і Кеш». США. Бойовик. У головній ролі С. Сталлоне.
15.30 «Нінзя-8». Бойовик.
19.30 «Назад у майбутнє». 2 серія. США. Фантастика.
21.30 «Втеча Логана». США. Фантастика.

«Молодой коммунар» — орган Кіровоградського обласного комітету ЛКСМУ (МДС).

На українському мові.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2

Газета виходить щосуботи.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-20; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів: комуністичного, військово-патріотичного виховання — 4-66-79; культури, моралі та студентської молоді — 2-29-92; юнсомольського життя та економіки — 2-04-84; 4-64-21; спорту — 4-64-21; учнівської молоді — 2-59-82; соціальних проблем — 4-66-79; фотолабораторії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

В. о. редактора

І. КУЦЕНКО.